

Gazze Şeridi'nde İnsani Durum Yıllık Raporu

Durumlar...İcraatlar...İhtiyaçlar

© Eylül 2018 – Zil Hicce 1439 (Hicrî)

GAZZE ŞERİDİ İNSANİ DURUM RAPORU: DURUMLAR, İCRAATLAR,İHTİYAÇLAR

Gazze Destek Derneği GDD

Adres:	İstanbul / Fatih / Akşemsettin Mah. Halıcılar Caddesi No. 92/9
Tel/ Fax:	0090212 6217973
Cep Tel:	00905379175471
Web Sayfası :	www.gazedestek.org
E-Posta:	info@gazedestek.org
Facebook:	www.facebook.com/gazedestek.org

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	Sayfa
Gazze Destek Derneği (GDD) Kimdir?	4
Önsöz	5
İnsani Kriz Özeti	6
İnsani Durum Sektör ve Alanları	7
Sosyal Sektör	8
Demografi	9
Eğitim	10
Sağlık	12
Aile	14
Yoksulluk	16
Yerleşim	18
Kültürel ve Dini İşler	20
Ekonomik Sektör	22
İstihdam ve İşsizlik	23
Sınır Kapıları	25
Hizmet ve Emtia Ürünleri	26
Tarım	28
Teknoloji	30
Çevre Sektörü	32
Su	33
Enerji	35
Atıklar	36
Kaynakça	38

Gazze Destek Derneği (GDD) Kimdir?

Kuruluş Ve Gelişim

Gazze Şeridi, 2006 yılından bu yana kuşatma altındadır. 2 milyondan fazla Filistinlinin çilesi hala devam etmektedir. Gazze Destek Derneği, bu krizin bir neticesi olarak, 2014 yılında Gazze Şeridi'ne gerçekleştirilen İsrail saldırılarının akabinde toplanan "Uluslararası Gazze Destek Platformu"nun tavsiyelerine binaen kurulmuştur. Filistin sorunu Türkiye halkı nezdinde büyük bir öneme sahiptir. Özellikle Gazze Şeridi'nde yaşanan insani kriz Türkiye toplumunun ilgisini çekmektedir. Türkiye bu sıkıntıları hafifletmek için devamlı olarak insani müdahalelerde bulunmuştur. Bu nedenle Türkiye'de faaliyet gösteren birçok insani yardım uzmanı ve çalışanı Gazze Şeridi'ndeki insani ihtiyaçların karşılanması ve Gazze'nin kalkındırılması için etkin bir şekilde çalışacak, bu hususta yapılan tüm çabaları destekleyip koordine edecek uzman ve güvenli bir el oluşturulması için İstanbul'da, Gazze Destek Derneği'nin (GDD) kurulması çağrısında bulunmuşlardır.

Vizyonumuz

Gazze Şeridi'nde insan hayatının kalitesini arttırmak için çalışan öncü bir insani yardım derneği olmaktır.

Misyonumuz

Gazze Destek Derneği doğruluk ve şeffaflık standartları, insani yardım ilkeleri ve ilgili yerli ve uluslararası hukuk odaklı ortak ve koordineli insani girişim çalışmalarında bulunmak suretiyle, Gazze Şeridi'ndeki Filistin halkının insani ihtiyaçlarının karşılanması ve gelişimine etkin bir şekilde katkı sağlamaya çalışan bir Türk derneğidir.

Değerler

- **Güçlendirme:** Bizler insanın gücünün özgüvenle kendi hayatını yönetebilecek seviyeye yükseltilmesi gerektiğine inanmaktayız
- **Adalet:** Bizler insani yardım noktasında kişilerin rengine, ırkına, inancına ve bağlılığına bakmaksızın adil standartların gözetilmesi gerektiğine inanmaktayız.
- **Ortaklık:** Kaynakların topluma daha etkili ulaştırılması için tüm taraflar arasında etkileşim ve koordinasyonunu destekleyen ortak çalışma yürütülmesi gerektiğine inanmaktayız.
- **Profesyonellik:** Hizmetlerimizin topluma daha fazla etkili olabilmesi için tüm çalışmalarımızın temel olarak profesyonellik ve yenilikçiliğe dayanması gerektiğine inanmaktayız.

Hedefler

- Gazze Şeridi'nde insani ihtiyaçların karşılanması ve gelişime etkin katılım sağlanması.
- Gazze Şeridi'nde insani girişim ve kalkınma çalışmalarında koordinasyon ve etkileşim sağlanması.
- Finansmanın etkisini arttıran katılımcı tavırla Gazze Şeridi'ndeki insani yardım faaliyetlerinin geliştirilmesi.

Çalışma Alanları

- **İnsani Gelişme:** Ekonomik gelişme, sosyal gelişme, sağlık, eğitim.
- **İnsani Yardımlar:** Dönemsel yardımlar, yeniden canlandırma, acil durum yardımları.
- **İnsani Sürdürülebilirlik:** Kurumsal performans kalitesi, koordinasyon ve etkileşim, doğruluk ve şeffaflık.

Önsöz

Filistin sorunu, başladığından beri insani durumun kötüleştiği çok zor dönemlere tanık oldu. Filistin Halkı, İngilizlerle başlayıp İsrail ile devam eden ve yaklaşık bir asırdır süren işgaller altında yaşamasından dolayı çok yoruldu. Bu iki işgal Filistin toplumunun genelinde pek çok krize yol açtı. Sınır kapılarının çoğunun kapatılması, bireylerin hareketlerinin ve ürün girişinin en alt düzeye kadar kısıtlanması gibi yaptırımlarla ve bölgenin 3 yıkıcı saldırıyla tahrip edilmesiyle 2006 yılından beri devam eden İsrail Kuşatması, Gazze' nin bir çok alanda gücünü tüketti. Filistinliler İsrail'in imha ettiği şeyin bir parçasını yeniden inşa ettikçe, başka bir saldırı geliyor ve daha çok binayı ve insanı yok ediyor. Bu zor durumda, Gazzenin bu trajik durumunu farklı sektör ve alanlarda bu kuşatmaya rağmen yapılan icraatlar düzeyinde anlatacak ve hayır kuruluşlarına ve Gazze' deki Filistinlilerin acılarını hafifletmek isteyen herkese müdahale edilmesi gereken alanları önerecek yol gösterici bir rapor hazırlanması gerekiyordu.

Bu raporu hazırlayan ekip, beş aylık bir süre boyunca büyük bir çaba gösterdi; bu raporda, aşağıdakilere dayanan kesin bir bilimsel metodoloji benimsendi:

- Küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleri için önerilen modelleri gözden geçirerek ve onları Gazze Şeridi koşullarına uyarlayarak, kategorilerin sınıflandırılmasına dayalı olmayan çalışma alanlarına odaklanarak insani durumun sektörleri ve alanlarının sınıflandırılmasının geliştirilmesi (gençler, kadınlar, engelli çocuklar...) doğal olarak bu alanlara dahil edilmiştir.
- 2017 yılının sonuna kadar güvenilir ve resmi kaynakları olan gerçekleri ve rakamları bu raporda yorumlamadan ve her bir kurum için metodolojisine göre analizde bulunsun diye analiz yapmadan bahsetmekle yetinilmiştir.
- 2017 yılı boyunca Gazze Şeridi'ndeki sivil toplum örgütlerinin ve bazı yardım kuruluşlarının insani yardımlarını web sitelerinde veya günlük gazetelerde yayınlayarak toplama
- Uluslararası insani yasaları, küresel sürdürülebilir kalkınma hedeflerini, ulusal kalkınma planlarını ve uluslararası ve yabancı kurumlar için insani müdahale planlarını gözden geçirerek insani müdahaleye öncelik verilmesi.

Bu rapor sayesinde, bilgi yönetimi ve dökümantasyon çerçevesinde insani kurumların uzmanlığı üzerine inşa edilebilecek ve kademeli olarak geliştirilebilecek sağlam bir temel oluşturduk. Bu alandaki her uzmanın, insani yardım faaliyetinde birlikte hareket etme yolunda gerekli ve acil bir adım olan bu rehberin başında belirtilen e-posta yoluyla bu rapora değerli bir katkı yapmasını bekliyoruz.

Gazze Şeridi'ndeki Filistin halkının acılarını hafifleten ve insanların arazilerinde sürdürülebilir geçim kaynaklarını geliştirmeye katkıda bulunan insani müdahalelerin uygulanmasında, ilgili tüm tarafların kendi yetki alanlarında bu rapordan yararlanmalarını umuyoruz.

Gazze Şeridi'ndeki İnsani Krizin Özeti

Gazze Şeridi'ne uygulanan kara, hava ve deniz ablukası 12. yılında hala artarak devam ediyor. Bu abluka Gazze Şeridi'nde yaşayan 2 milyon Fistinliyi hedef almış durumdadır. Gazze Şeridi 5 vilayetten oluşur ve dünyada nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu yerlerden biridir ve km²'ye 5.724 kişi düşmektedir. Nüfusun %71'ini oluşturan ve Filistin'in diğer bölgelerinden gelen mülteciler ise buradaki 8 mülteci kampına dağılmış vaziyettedirler. Bu insani kriz, arkasında 4,631' den fazla şehit ve 21,426 yaralı bırakan 3'ü yıkıcı olan İsrail saldırıları nedeniyle daha da artmaktadır. Bu saldırılar sebebiyle toplam yerleşim birimlerinin %77,36 'sı anlamına gelen 292.500 ev yıkılmış veya zarar görmüştür. Son saldırıların ardından girilen yeniden yapılandırma çalışmalarında %78 ' ulaşılabilmiştir. 2017 yılının sonunda 4.950 ev hala yıkılmış vaziyettedir ve 33 bin kişi evinden edilmiş durumdadır.

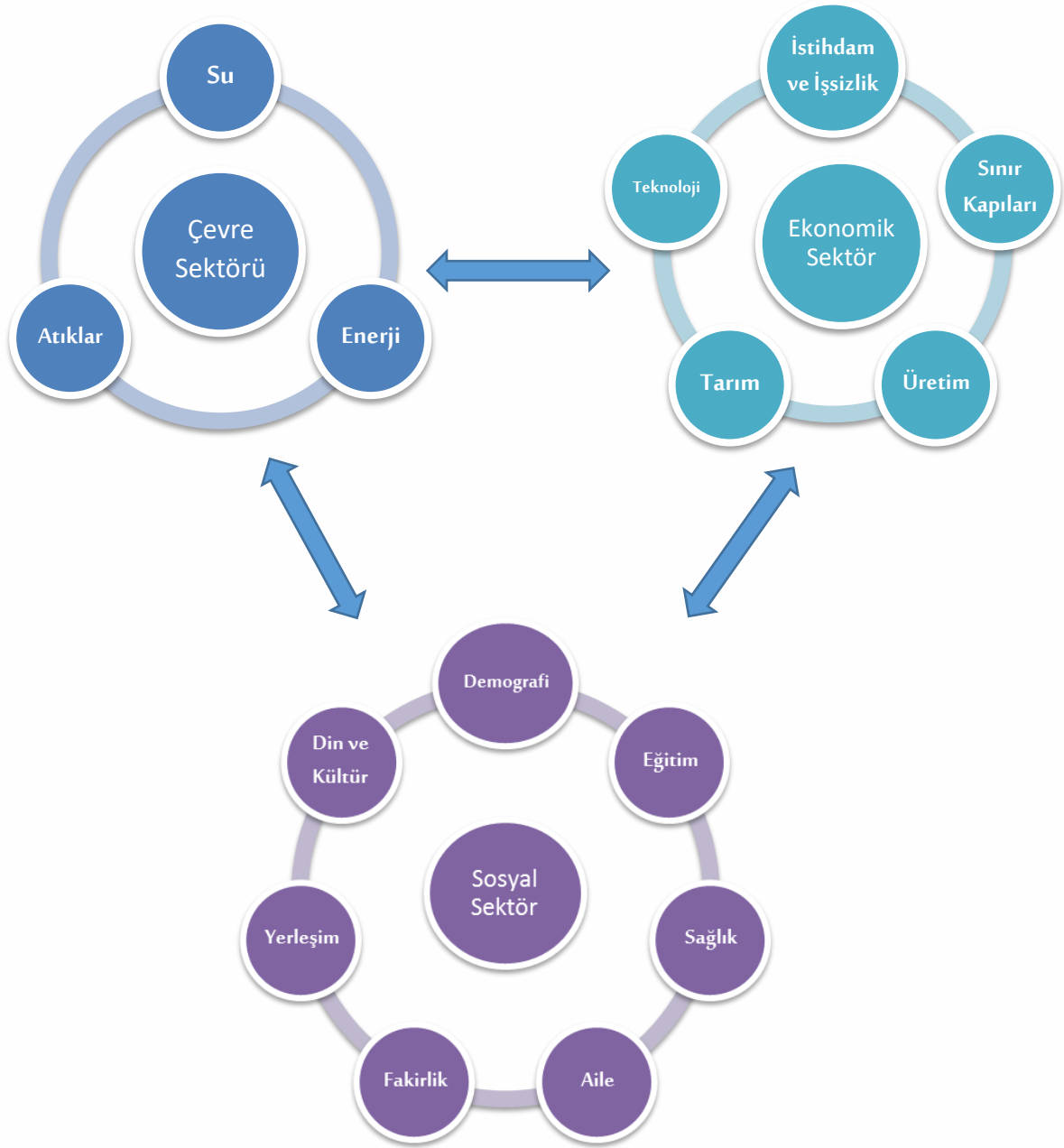
Bu insani bunalım, yaşamın her alanında şiddetli hasarlara neden oldu ve arkasında aşağıda bazılarını zikredeğimiz pek çok sıkıntı bıraktı:

- **Eğitim:** Günde iki periyot halinde çalışan okul sayısı: 426, sınıf başına ortalama öğrenci sayısı 38, ihtiyaç sahibi öğrenci sayısı: 352.540, okuma yazma bilmeme oranı % 2.8 ile Arap dünyasındaki en düşük seviyededir.
- **Sağlık:** Dışarıya sevk edilen hasta sayısı: 19.032, ilaç açığı : % 45, tek kullanımlık tıbbi malzeme açığı: % 26, bozuk cihaz sayısı: 350, Kanseri hastası sayısı: 17.530, Kronik hastalıklar 121.070, Bulaşıcı hastalıklar 42.025, ertelenmiş ameliyat sayısı:4000.
- **Aile:** Yetim: 15.223, hiç evlenememiş bekar: 391.213, engelli: 50.146, dul: 22.680, 2017 yılında boşanma: 3.255.
- **Yoksulluk:** Yoksulluk sınırının altında yaşayanlar: %65 (1.309.808 kişi), Aşırı yoksulluk: %30 (604.527 kişi), yardımlara bağımlılık % 80, gıda güvencesizliği ve yetersiz beslenme: % 72, gelire kıyasla kişi başı tüketim % 137'dir.
- **Konut:** 4.950 birim tamamen ve 51.300 birim kısmen tahrip edilmiş vaziyettedir. 33.000 kişi hâlâ yerinden edilmiş durumdadır. 5.100 yaşama elverişli olmayan konut bulunmaktadır.
- **Kültür ve Din:** 37 mescit yıkılmış vaziyettedir. 55 mescidin onarımına ihtiyacı vardır. 20 yeni camiye ihtiyaç vardır. 4 yıldır umre ibadetinin yapılmasına müsaade edilmemektedir.
- **İstihdam:** İşsizlik: % 46.6, Gençler arasında işsizlik: % 60.7 Gazze hükümeti memurları maaşlarının % 45'ini alabiliyor. Ramallah memurları ise %70' ini alabiliyor.
- **Sınır Kapıları:** Hava ve deniz ambargoları, tamamen kapalı 3 sınır kapısı, temel ihtiyaçlar için arasıra açılan 3 kapı.
- **Üretim:** Kuşatmadan bu yana GSYH da % 50 oranında bir kayıp, ihracatın ithalata oranı: % 1.4, rasyon ürünleri açığı % 39.34' tür.
- **Tarım:** Bitkisel tarım açığı: % 27, Hayvan ve balık açığı: % 42, izin verilen avlanma mesafesi: 3-6 mil.
- **Su:** % 95 su kirliliği, akifer su açığı %72.
- **Enerji:** Elektrik kesintileri: günde 12-22 saat, elektrik enerjisi açığı: %63, 2010 yılından bu yana mum kullanımı ve güvensiz aydınlatma araçları nedeniyle 28 çocuk dahil 37 ölüm yaşandı.
- **Çevresel Atıklar:** Atık suyun % 50'si arıtılmamaktadır ve 115 milyon litre atık su her gün denize pompalanmaktadır.

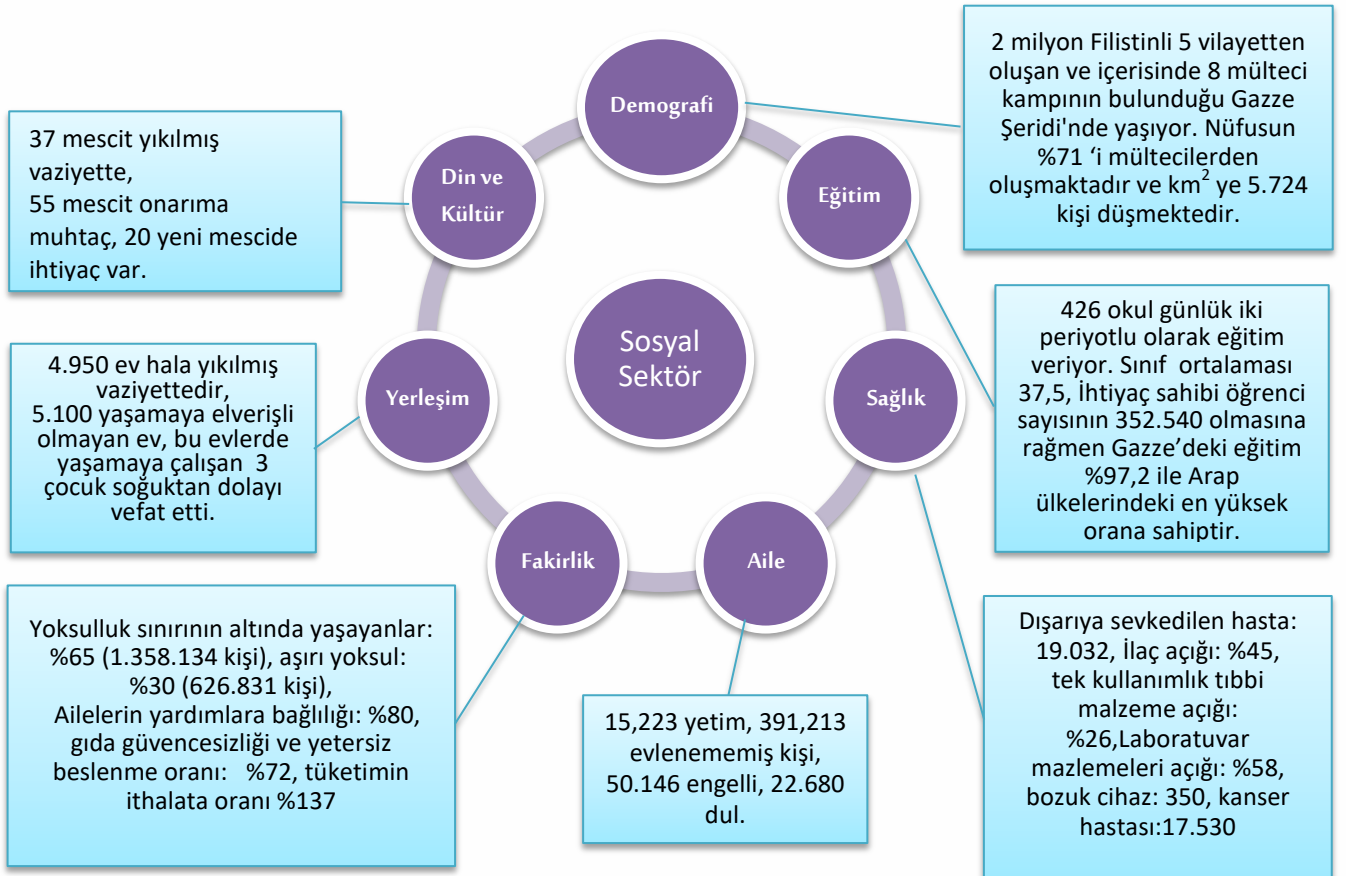
İnsani durum kötüleşmeye devam ederken, BM'ye göre Gazze Şeridi yakında yaşanılmaz bir yer olacak. Dernek, ilgili tüm tarafları bu krizin sona erdirilmesine yönelik sorumluluklarını üstlenmeleri için çağırıyor ve tüm insani kuruluşları ve hayırseverleri kapsamlı bir uluslararası konferanslar düzenleyerek, Filistin halkına destek verilmesi için acil insani ihtiyaçlar gönderilmesi yoluyla krizleri sona erdirmenin yollarını tartışmaya çağırıyor.

İnsani Durum Sektör ve Alanları

Bu raporun sektör ve alanları mümkün olduğu ölçüde 'Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri' ne ulaşmak için önerilen modeller doğrultusunda Gazze Şeridi'nin ortamı, özel durumu ve insani acılarıyla orantılı olarak hazırlanmıştır. Rapor aşağıdaki şekilde açıklandığı gibi 15 alana ayrılan, sosyal, ekonomik ve çevre sektörü olmak üzere 3 ana sektörden oluşmaktadır.

Sosyal Sektör

Gazze Şeridi 3 yıkıcı saldırıdan kurtulan halkın 10 yıldan fazla zamandır İsrail kuşatması altında yaşamıyla çöküşün eşğine geldi.

Ortadoğu Barış Süreci Özel Koordinatörü Nikolay Mladenov

➤ Demografik Alan

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽²⁾⁽³⁾⁽⁹⁾	Batı Şeria ⁽³⁾⁽⁹⁾	Batı Şeria ve Gazze Şeridi ⁽³⁾⁽⁹⁾	1948 Sınırları ⁽³⁾⁽⁴⁾	Diaspora ⁽³⁾⁽⁹⁾	Filistin ⁽¹⁾⁽³⁾⁽⁹⁾	İsrail İşgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	Nüfus Sayısı	2.089.437	3.008.770	5.098.207	1.824.500	6.290.360	13.213.067	6.523.000	406 Milyon	7.44 Milyar
2	Nüfus Oranı	%15,82	%22,78	%38,60	%13,80	%47,60	100,%00			
3	Yüzölçümü km ²	365	5.655	6.020	20.980	-	27.000	20.980 km ²	13,15 Milyon Km ²	134,32 Milyon Km ²
4	Nüfus Yoğunluğu	5.724,5	532	846,9	87	-	498	310,9	30,9	55,4
5	Büyüme Oranı	3,2	2,5	2,85	2,2	2,4	2,8	1,9	1,8	%1,20
6	Aile Ortalaması	5,7	4,8	5,2	4,6		5,2			
7	Mülteci Kampları	8	19	27	-	31	58			
8	Mülteci Oranı	%71	%28	%45,37	%26	%100	%87,56			
9	Yaş Ortalaması	18,4	21,2	20						

Tarihi Filistin topraklarındaki Filistinlilerin nüfusu (6.922.707) 2017 yılının sonunda İsrail nüfusunu(6.523.000) aştı.¹

▪ Gazze Şeridi İlleri İstatistikleri⁽²⁾

No	Madde/Bölge	Kuzey Gazze	Gazze	Orta	Han Yunus	Refah	Gazze Şeridi
1	Nüfus Sayısı	341.728	786.275	294.398	406.296	260.740	2.089.437
2	Nüfus Oranı	%16,35	%37,63	%14,6	%19,4	%12,4	%100,00
3	Yüzölçümü km ²	61	74	58	108	64	365
4	Nüfus Yoğunluğu	5.602,1	10.625,3	5.075,8	3.762	4.074,1	5.724,5
5	Erkek Oranı	%50,99	%50,80	%50,2	%50,7	%50,3	%50,58
6	Kadın Oranı	%49,1	%49,20	%49,8	%49,3	%49,7	%49,42
7	Mülteci Kampı Sayısı	1	1	4	1	1	8

▪ Gazze Şeridi'nde Yaş Grupları⁽²⁾

No	Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
1	0-2 yaş arası bebek	%4,3	%4,2	%4,27
2	2-6 yaş arası çocuk	%11,1	%10,9	%11,02
3	6-13 yaş arası çocuk	%19	%18,6	%18,81
4	13-18 yaş arası çocuk	%11	%10,07	%10,86
5	18-35 yaş arası genç	%30,5	%30,5	%30,53
6	35-60 yaş arası yetişkin	%19,2	%19,3	%19,28
7	60 ve üzeri yaştaki ihtiyar	%4,8	%5,7	%5,24
8	Toplam	%100	%100	%100

¹ 2017 yılı sonunda sivil kayıtlardaki gerçek Gazze nüfusu, Filistin Merkez İstatistik Bürosu tarafından beklenen sonuçlardan fazla çıktı

➤ Eğitim

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (13): Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, herkese eğitim hakkı tanır. Sözleşmeciler Devletler, eğitimin insan kişiliğinin ve onurunun tam olarak gelişmesine ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmesine yönelik olarak verilmesi konusunda birleşirler. Devletler ayrıca herkesin özgürlükçü topluma etkili bir biçimde katılmasını sağlayacak, bütün uluslar ile bütün ırksal, etnik ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu geliştirecek ve Birleşmiş Milletlerin barışın korunması için yaptığı faaliyetlerini ilerletecek bir eğitim verilmesi konusunda anlaşırılar.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (4): Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânı tanımak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.2): Piyasa ve toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak ve küresel bilimsel ve bilişsel gelişim doğrultusunda, hiçkimseye ayrımcılık yapılmadan yüksek kaliteli eğitim imkânı sağlayan bir eğitim sistemi, yüksek öğretim, mesleki ve teknik eğitim.

⇒ Eğitim Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽⁶⁾⁽⁵⁶⁾	Batı Şeria ⁽¹⁵⁾	Batı Şeria ve Gazze Şeridi	İsrail İşgali ⁽⁷⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	15 yaş ve üstü okuma-yazma bilme oranı	%97,2	%96,8'	%96,96		%80'	%86'
2	Cahillik oranı	%2,8	%3,2'	%3,04		%20'	%14'
3	Engellilerde cahillik oranı	%56,3	%51,5'	%53,48			
4	Nüfus sayısına göre öğrenci oranı	%31	%28,06'	%29,27			
5	Okuldan kaçma oranı	%0,6	%1,5'	%1,13			
6	Sınıfta kalma oranı	%0,5	%1,1'	%0,85			
7	İlkokulda şube başına düşen öğrenci sayısı	38,04	38,2'	37,8			
8	Lisede şube başına düşen öğrenci sayısı	36,5	22'	36,5			
9	Öğretmen başına düşen ortalama öğrenci sayısı	27,23	19,7'	22,8	12, 11 ilkokul	20,41 ilkokul	23,8 ilkokul

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları'nın Etkileri	148 okul, 8 üniversite ve ana okulu yıkıldı veya zarar gördü ve 113 okul sığınak olarak kullanıldı.
--------------------------------------	---

– 2017/2018 Öğretim Yılı Öğrenci Sayısı⁽⁶⁾⁽⁵⁶⁾

No	Madde	Hükümet	UNRWA	Yerel Sektör	Özel Sektör	Toplam
1	Ana okulu öğrenci sayısı	119	0	11.371	54.660	66.150
2	İlkokul öğrenci sayısı	157.558	271.161	0	11.682	440.401
3	Lise öğrenci sayısı	95.705	0	0	6.263	101.968
4	Hazırlık sınıfı öğrenci sayısı	0	0	627	0	627
5	Meslekî kurumlardaki öğrenci sayısı	49	0	484	16	549
6	Ön lisans öğrenci sayısı	5.042	764	5.914	4.244	15.964
7	Eğitimsel yeterlilik	109	0	503	0	612
8	Lisans öğrenci sayısı	16.847	0	40.285	6.928	64.060
9	Yüksek lisans öğrenci sayısı	136	0	2.737	132	3.005
Toplam		275.565	271.925	61.921	83.925	693.336

Toplam Öğrenci Sayısı	542.369	Toplam Üniversite Öğrencileri	84.817
Yoksul Öğrenciler	352.540	Yoksul Üniversite Öğrencileri	55.131
Aşırı Yoksul Öğrenciler	162.710	Aşırı Yoksul Üniversite Öğrencileri	25.445

– Eğitime katılım oranı⁽⁶⁾

No	Yaş	Erkekler %	Kızlar %	Ortalama
1	11-6	98	98	98
2	14-12	95	95	95
3	17-15	76	75	75,5
4	18 ve üzeri	45	47	46

– 2017 yılı Mezun Sayıları Yüzdeler Oranları⁽⁶⁾

No	Madde	Erkek %	Sayı	Kadın %	Sayı	Toplam
1	Meslek lisesi mezunları	%96.3	225	%3.7	9	234
2	Ön lisans mezunları	%58.80	2053	%41.20	1439	3492
3	Lisans mezunları	%51.70	6793	%48.3	6347	13140
4	Yüksek lisans mezunları	%31.50	19	%68.5	37	54
5	Eğitim yeterlilik belgesi mezunları	%28.90	109	%71.10	269	378
6	Yüksek öğretim mezunları	%60.70	437	%39.30	283	720
7	Toplam	%53.90	9634	%46.10	8384	18018

– Eğitim Kurumları⁽⁶⁾⁽⁵⁶⁾

No	Madde	Hükümet	UNRWA	Yerel Sektör	Özel Sektör	Toplam
1	Anaokulu sayısı	1	0	85	552	638
2	İlköğretim okulu Sayısı	255	275	0	46	576
3	Lise sayısı	142	0	0	11	153
4	İki periyotlu eğitim veren okullar	232	194	0	0	426
5	Üç periyotlu eğitim veren okullar	6532	6783	0	813	14128
6	Şube sayısı	1	0	4	3	8
7	Üniversite kuruluşları	6	2	3	8	19
8	Ortaokullar ve politeknik okulları	-	-	-	1	1

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının eğitim alanında 2017 yılında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Eğitim kurumlarının tesis edilmesi ve vasıflandırılması	27	Bilgisayar ve teknolojik eğitim araçları tedariki	39	Öğrencilere ulaşım ve sponsorluk projeleri	87
Eğitim projeleri	20	Okul ve eğitim merkezi techizi	102	Eğitim kalitesini yükseltme	3

⇒ Eğitim alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi	Eğitim türünün iyileştirilmesi	Okulların restorasyonu yada yeniden yapılması	Engellilerin eğitime katılımı
Muhtaç öğrenci ve lisans üstü burslarının teminat altına alınması	Eğitimin iş piyasasıyla irtibatlandırılması	Bilimsel araştırmaların milli gelişim önceliklerine yönlendirilmesi	Eğitim ortamının geliştirilmesi ve teknik eğitim araçlarının tedarik edilmesi

➤ Sağlık

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(12): Bu sözleşmeye taraf devletler, herkesin mümkün olan en yüksek seviyede fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarına sahip olma hakkını tanır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (3): İnsanların sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve herkesin her yaşta refahını sağlamaktır
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.3): Herkese eşitlik ve adaletle halk sağlığı ve kaliteli sağlık hizmetleri sunan, tüm nüfus grupları için, özellikle yoksullar ve kenara itilmiş olanlar için bir insan hakkı olarak daha entegre bir sağlık sistemi.

⇒ Sağlık Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde / Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze Şeridi	İsrail İşgali	Arap Dünyası	Dünya ⁽⁸⁾
1	Doğuştaki beklenen ortalama yaşam süresi ⁽¹⁾	73'	73.9'	73.4'	76.76'	65'	71.89'
2	10,000 vatandaşa düşen doktor sayısı ⁽⁵³⁾	14.5'	25.5'	20.2'	25'	15.4'	12.6'
3	10,000 vatandaşa düşen hastabakıcı sayısı ⁽⁵³⁾	19.4'	21.1'	20.5'	49.6'	24.5'	33'
4	10,000 vatandaşa düşen hasta yatağı sayısı ⁽⁹⁾	14'	13'	13'	33'	20'	27'
5	10,000 vatandaşa düşen sağlık merkezi sayısı ⁽⁹⁾	0.81'	2.13'	1.6'			
6	Sağlık sigortalıların oranı ⁽⁹⁾	%96.7	%73.40	%82.80			
7	Engelli oranı ⁽¹⁰⁾	%2.40*	%2.90*	%2.65*			
8	Senelik dışarıya transfer edilen hasta sayısı ⁽⁹⁾⁽³⁴⁾⁽⁵³⁾	19.032	63.648'	82.680			

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları'nın Etkileri	9 hastane, 28 klinik ve 25 ambulansın kısmen yada tamamen tahrip edildi. 373 bin çocuk sosyal ve psikolojik desteğe ihtiyaç duymaktadır.
--------------------------------------	--

– Dışarıya Sevk Edilen Hastalıklar⁽⁵⁴⁾

No	Madde	Adet
1	Verem	4.231
2	Ortopedi	1.258
3	Göz	1.218
4	Nükleer Tıp ve Atom Tedavisi	951
5	Çocuk	1.347
6	MR(Emar)	986
7	Hematoloji (kan hastalıkları)	1.457
8	Nörolojik Cerrahi	687
9	Kalp kateterizasyonu	838
10	Diğer	6.059
11	Toplam	19.032

– Senelik doğum ve ölümlerden seçilmiş göstergeler⁽⁵⁴⁾

No	Madde	Değer
1	Erkekler için doğuştaki beklenen yaşam süresi	71.5
2	Kızlar için doğuştaki beklenen yaşam süresi	74.4
3	Doğum Sayısı	58.303
4	Ölüm Sayısı	2.64
5	5 Yaşından önce ölen çocuk oranı (1000 kişide)	0.7
6	anne ölüm oranı (1000 kişide)	10.5
7	Kalp ve damar hastalıklarından vefat edenler (10 bin kişide)	749
8	Vefat eden şeker hastaları sayısı (10 bin kişide)	640
9	Vefat eden kanser hastaları sayısı (10 bin kişide)	616

– Acil Sağlık Krizleri Göstergeleri⁽⁵²⁾

No	Madde	Değer
1	Bulunamayan ilaç türleri sayısı	%45
2	Bulunamayan tek kullanımlık tıbbi malzeme oranı	%26
3	Bulunamayan Labaratuvar gereçleri oranı	%58
4	Bakıma veya yenilenmeye ihtiyaç duyan cihazlar	503
5	Olağan elektrik kesintilerine göre programlanmış kullanıma göre aylık jeneratör yakıtı ihtiyacı	450Bin lt
6	Ertelenmiş ameliyat sayısı	4.000

– Yıllık Hastalıklar Göstergeleri

No	Madde	Değer
1	Kronik hastalığa yakalananların sayısı ⁽⁵⁾	121.070
2	Bulaşıcı hastalıklara yakalananların sayısı ⁽⁵⁾	42.025
3	Kanser hastalığına yakalananların sayısı ⁽⁵⁾	17.530
4	Senelik dışarıya sevk edilen hasta sayısı ⁽⁵⁾	19.032
5	İşgal makamları tarafından dışarıda tedavinin reddedilme vakıaları oranı ⁽¹⁶⁾	%56
6	12 aylık ocuklarda kansızlık oranı ⁽⁵⁴⁾	%41,8
7	Hamile kadınlarda kansızlık ⁽⁵⁴⁾	%28,2

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında sağlık alanında gerçekleştirdiği icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Sağlık merkezleri ve kliniklerin inşa edilmesi, onarımı ve geliştirilmesi	21	Tıbbi cihaz ve materyaller ile ambulans projeleri	50	İlaçlar ve tıbbi gereçler	62
Yardımcı aletler	15	Sağlık araştırmaları	7	Eğitim	8
Sağlıklı beslenme	14				

⇒ Sağlık alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları

Sağlık kurumlarının inşa edilmesi, onarımı ve geliştirilmesi	Yardımcı aletler tıbbi gereçler ve ilaçların tedarik edilmesi	Tıbbi malzeme ve cihazların tedariki
Bozulmuş tıbbi cihazların tamiri ve geliştirilmesi	Sağlık kuruluşlarına güneş enerjisi ve yakıt sağlanması	Tahrip edilen hastanelerin yeniden imar edilmesi
Sağlık kadrolarının yurt dışına gönderilmeleri ve eğitimi	Nadir alanlarda ihtisas sahibi olan tıbbi heyetlerin gönderilmesi	Sağlık hizmetlerinin ulaşımını iyileştirmek
		Yoksul hastalara sponsorluk

➤ Aile

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (10): Toplumun doğal ve temel bir birimi olan aileye, özellikle kuruluşu sırasında ve bakmakla yükümlü oldukları çocukların bakım ve eğitim sorumluluğu devam ettiği dönemde, mümkün olan en geniş ölçüde koruma ve yardım sağlanır. Evlilik, evlenmeye niyetlenen çiftlerin serbest rızaları ile meydana gelir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (10.2): 2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi.
MİLLİ HEDEF	Hedef (7.1): Yoksulluk, marjinalleşme ve sosyal dışlanmayı azaltmak için haklara ve toplumsal cinsiyete duyarlı, daha kapsamlı, entegre ve sürdürülebilir bir sosyal koruma sistemi.

⇒ Aile Durumu

▪ Karşılaştırmalı Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze Şeridi
1	Aile sayısı ⁽⁹⁾	366.567	626.827	993.394
2	2006-2017 arası Şehitler ⁽¹⁸⁾	4.361	1.846	6.207
3	Esirler ⁽¹⁹⁾	330	6.000	6.330
4	Engelli Oranı ⁽⁸⁾⁽¹⁰⁾	50.146	86.190	136.336

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

– Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri

No	Madde/Bölge	Erkek	Kadın	Toplam
1.	Nüfus ⁽³⁾	%50.83	%49.17	%100
2.	15 yaş ve üzeri okuma yazma bilme oranı ⁽¹²⁾	%98.6'	%95.8'	%97.2'
3.	İlköğretim öğrencileri ⁽⁸⁾	%50.75	%49.25	%100
4.	Lise Öğrencileri ⁽⁸⁾	%42.26	%57.74	%100
5.	Üniversite Öğrencileri ⁽⁸⁾	%42	%58	%100
6.	İş gücüne katılma oranı ⁽¹⁴⁾	%69.6	%22	%45.8
7.	Gençler arasında işsizlik oranı ⁽¹⁴⁾	%35.5	%79.5	%60.7
8.	Ailesinden biri tarafından şiddete uğrama oranı ⁽¹⁵⁾	%49.70'	%39.7'	%44.77'
9.	Millet meclisine katılma oranı ⁽¹⁷⁾	%87.1'	%12.9'	%100'
10.	Yerel meclislere katılma oranı ⁽¹⁷⁾	%82'	%18'	%100'

– Evlilik Durumu Göstergeleri⁽⁸⁾

No	Madde/Bölge	Adet
1	Hiç evlenmemişler	391.213
2	Boşanmışlar	3.255
3	Dullar	22.680
4	Evlenmeden ayrılmışlar	1.583
5	Evlenememiş	19.135

– Engelli göstergesi⁽⁸⁾

No	Engel Türü	Oran
1	Görme	%26
2	İşitme	%6
3	Konuşma	%2
4	İşitme ve Konuşma	%5
5	Hareket	%25
6	Akli	%18
7	Akli ve Hareket	%4
8	Parmaklarını Kullanma	%2
9	Çeşitli	%12
10	Toplam	%100

– Yetim Göstergesi⁽⁸⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Yetim sayısı	15,223
2	Erkek yetimler	%51,63
3	Kadın yetimler	%48,37
4	Şehit çocuğu yetimler	%40,5

2014 Yılı İsrail Saldırıların Etkileri

2,145 kişi şehit oldu, 11,200 kişi yaralı, 1,500 çocuk yetim, 1000 kişi sakat kaldı.

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında aile alanında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
STK'ların güçlendirilmesi	1	Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet programı	4	Pozitif eğitim ve bilinçlendirme	1
Ev geçindiren kadınları ekonomik güçlendirme	3	Aile güçlendirme programı	2		

⇒ Aile alanındaki yapılması gerekli olan en önemli müdahale alanları

Yetimler için kapsamlı sponsorluk	Şehit, yaralı ve esirlerin ailelerinin sponsorluğu	Engellilerin rehabilitasyonu ve topluma kazandırılması
Kadın haklarının korunması ve toplumdaki rolünün artırılması	Evliliği kolaylaştırma ve evlilik hayatını idare etme noktasında bilinçlendirme	Evlenememiş, boşanmış yada dul kalmış engellilerin evliliklerini kolaylaştırma

➤ Fakirlik

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(11): Bu sözleşmeye taraf olan devletler herkese, kendisi ve ailesi için yeterli bir yaşam standardına sahip olmasını sağlar. Bu standart, yeterli beslenmeyi, giyinmeyi, barınmayı ve yaşama koşullarının sürekli olarak geliştirilmesini de içerir. Taraf Devletler bu hakkın gerçekleştirilmesini sağlamak için, kendi serbest iradelerine dayalı uluslararası işbirliğinin esas olduğunu kabul ederek, uygun tedbirleri alırlar.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (1): Her tür yoksulluğu, nerede olursa olsun sona erdirmek.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.1.10): Yoksullukla mücadele felsefesini, insani yardım ve kalkınma yardımı arasındaki bağları güçlendirerek kalkınma müdahalelerine güvenmek için yardım programlarına güvenmekten, yoksul ve marjinal hane halklarının kendi kendine güvence altına almalarını sağlayan ekonomik güçlendirme ve kapasite geliştirme yatırımlarına sistematik ve kademeli olarak geçmek.

⇒ Yoksulluk Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽¹⁶⁾⁽⁸⁾	Batı Şeria ⁽⁸⁾	Arap Dünyası ⁽²¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	Yoksulluk sınırının altındakiler	%65	%17,80	%16 [^]	
2	Aşırı yoksulluk	%30	%7,80		%10,67 [^]
3	Ailelerin yardımlara bağlılığı	%80 [']	%22,5 [']		

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları'nın Etkileri

Aşırı fakirlik ve gıda güvensizliği ile karşı karşıya kalan 30 bin yeni aile.

No	Madde	Oran
1	Gıda güvensizliği ve yetersiz beslenme ⁽²²⁾	%72
2	Geçindirme oranı ⁽¹⁾	%75 [']
3	Ürdün dinarı bazında aylık kişi başı ortalama gelir ⁽⁹⁾	113,9 [']
4	Bir ailenin Ürdün dinarı bazında aylık ortalama tüketim ve harcaması ⁽⁹⁾	756,6 [']
5	Yardımlarla geçinen aile oranı ⁽¹⁶⁾	%80 [']
6	Zamanın uzunluğuna bakılmaksızın ekonomik olarak ayakta kalabilen aileler ⁽⁹⁾	%14,90 [']
7	Sosyal koruma kapsamına giren aile sayısı ⁽⁹⁾	74.000 [']
8	Kişi başı tüketimin gelire göre oranı ⁽²³⁾	%137 [']

No	Madde	Ulusal yoksulluk ⁽⁸⁾	Aşırı yoksulluk ⁽⁸⁾
1	Yoksul sayısı	1.358.134	626.831
2	Yoksulluk oranı	%65	%30
3	Yoksul aile sayısı	238.269	109.970
4	Yoksul çocuklar	610.617	281.823
5	Yoksul öğrenciler	352.540	162.710
6	Yoksul üniversite öğrencileri	55.131	25.445

▪ Yoksul Ailelerin Durumu⁽⁸⁾

No	Madde	Oran
1	Yoksul ailelerde mülteci oranı	%64,05
2	Kadınların geçindirdiği yoksul aileler	%28,2
3	Yoksul ailelerde yaşayan çocuk sayısı	610.617
4	Aile reisi yaşlılar olan aileler	%22,8
5	Gazze Şeridi'ndeki yoksul ailelerde yaşayan ihtiyar oranı	%39,08
6	En az bir kronik hastalığı olan yoksul ailelerin reisleri	%52,9
7	Aile reisi engelli olan yoksul aileler	%18,5
8	Eğitim düzeyi orta eğitim seviyesinin altında olan yoksul aile reisleri	%48,2
9	Yoksul ailelerin reisleri arasındaki cahillik oranı	%12,06

□

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının yoksulluk alanında 2017 yılında yaptıkları icraatlar

Proje Adı	Adet	Proje Adı	Adet	Proje Adı	Adet
Küçük projeler programı	55	Kurban, giysi, iftar gibi dönemsel projeler	119	Battaniye projeleri	33
Nakdi yardım projeleri	42	Alışveriş kuponları ve koli projeleri	250	Arazi ve meydan araştırması	3

⇒ Yoksulluk alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Küçük ve orta projeler	Girişimcilik	Sosyal korumanın etkinleştirilmesi	Fakirler için dönemsel
iş karşılığı para	Uzaktan iş	Yardım koordinasyonunun otomasyonu	ihtiyaçların karşılanması

➤ Yerleşim

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(2,2): Bu sözleşmeye taraf devletler, bu sözleşmede beyan edilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya diğer bir fikir, ulusal veya toplumsal köken, mülkiyet, doğum gibi her hangi bir statüye göre ayrımcılık yapılmaksızın kullanılmasını güvence altına almayı taahhüt ederler Madde (8): Herkesin barış ve haysiyet içinde yaşayabileceği güvenli bir yere sahip olma hakkı.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (11): Kentleri ve insan yerleşim yerlerini herkesi kucaklayan, güvenli, güçlü ve sürdürülebilir kılmak
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.5): Kamu hizmetlerine erişim imkânı veren yasal mevzuatın güvenliğini sağlayan ve özellikle yoksul ve marjinal aileler için vatandaşların ihtiyaçlarını daha etkili bir şekilde karşılayan bir konut sektörü

⇒ Yerleşim Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (24)(25)	Batı Şeria (24)(25)	Batı Şeria ve Gazze (24)(25)	İsrail İşgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	Yerleşim birimleri sayısı	395.182'	728.881'	1.124.063'			
2	Ortalama konut yoğunluğu (oda başına düşen kişi)	1,47'	1,20'	1,30'			
3	Konut oran (oda başına 3 veya daha fazla kişi)	%20,17'	%10,50'	%13,74'			
4	Bir evde bulunan ortalama oda sayısı	3,6'	3,4'	3,5'			
5	Elektrik şebekesine bağlı olan evler	%99'	%99,90'	%99,5'	%100'	%88,3'	%85,34'
6	Su şebekesine bağlı olan evler	%94,6'	%95	%94,9'	%100'	%92,9'	%90,97'
7	Kanalizasyon şebekesine bağlı olan evler	%87,26'	%39,90'	%52,12'	%100'	%92,66'	%82,19'
8	Önümüzdeki 10 yıl boyunca ailelerin yerleşim birimlerine olan ihtiyacı ⁽³³⁾	%74,9'	%53,7'	%60,9'			

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları'nın Etkileri	Toplam 10 bin konut tahrip edildi, yerleşim birimleri hasar gördü. (10.000 şiddetli, 40 bin kısmi).
Yerleşime uygun olmayan evlerin etkileri	2016/2017 kışında evlerinin kış şartlarına uygun olmaması sebebiyle üç çocuk öldü.

No	Madde	Değer
1	Yaşamaya elverişli olmayan evler ⁽²⁶⁾	5.100
2	2017 yılının sonuna kadar evlerinin yıkılması nedeniyle evlerinden çıkmak zorunda kalanlar ⁽²²⁾	33.000
3	Kendi evlerinde oturan ailelerin oranı ⁽²⁷⁾	%80,9'
4	Kirada oturan ailelerin oranı ⁽²⁷⁾	%7,80'
5	Çadır, prefabrik veya tek oda barakalarda yaşayan aile oranı ⁽⁹⁾	%15,30'
6	Müstakil evde oturan aile oranı ⁽²⁷⁾	%44,6'
7	Dairede oturan aile oranı ⁽²⁷⁾	%53,7'
8	Ruhsatlı yeni yerleşim birimleri ⁽²⁷⁾	13.056'
9	Mevcut yerleşim birimleri sayısı ⁽²⁷⁾	3.725'

▪ Kuşatma boyunca İsrail Saldırıları sebebiyle zarar görmüş ve tahrip edilmiş yerleşim birimleri⁽²⁴⁾

Madde	2008'den önce	2008/2009 saldırıları	2012 saldırıları	2014 saldırıları	Genel olarak kuşatma	
1	Yıkılmış ev sayısı	6.892'	4.335'	273'	11.000'	22.500'
2	Yeniden yapılan ev sayısı		10.005'		7.545'	17.550'
3	Hala yıkık vaziyetteki ev sayısı		1.495'		3.455'	4.950'
4	Kısmi olarak zarar gören ev sayısı	32.000'	66.000'	12.000'	160.000'	270.000'
5	Tamiri yapılan ev sayısı		97.700'		121.000'	218.700'

▪ İnşaat Sektörü⁽²⁴⁾

Madde	Değer	
1	Kurum sayısı	539'
2	Çalışan sayısı	8,023'
3	İnşaat verimliliği (bin dolar)	596.256,7'
4	Yeni bina inşaatlarına yapılan harcama (milyon dolar)	590,1'
5	Kısa süreli bakıma yapılan harcama (milyon dolar)	276,6'
6	Uzun süreli bakıma yapılan harcama (milyon dolar)	496,7'

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında konut alanında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Yoksullara ev yapma projeleri	5	Yoksulların evlerinin onarımı projeleri	15	Yoksulların evlerinin mobilyalandırılması ve donatılması projeleri	9
Yeniden yapılandırma projeleri	2	Konutlara çatı projeleri	5	Parklar ve oyun alanları inşa edilmesi	1

⇒ Konut alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Tahrip edilmiş binaların yeniden yapımının tamamlanması	Fakirlere yeni elverişli konut sağlama	Fakirlerin yaşamaya elverişli olmayan konutlarının mobilyalandırılması ve donatımı
Yerel yapı malzemeleri endüstrilerini destekleme	Sürdürülebilir yeşil bina	Konutları kamu hizmetleri ağına bağlama

➤ Kültürel ve Dini İşler

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ	<p>Madde (18)- Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir</p> <p>Madde (27)- Herkes toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılma, güzel sanatlardan yararlanma, bilimsel gelişmeye katılma ve bundan yararlanma hakkına sahiptir. Herkesin yaratıcısı olduğu bilim, edebiyat ve sanat ürünlerinden doğan maddi ve manevi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır.</p>
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (11.4): Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.4): Tüm Filistinliler için her türlü ayrımcılıktan vazgeçirecek, kültürel mirası koruyup yenileyecek daha erişilebilir kültürel alanların, çoğulculuk, açıklık ve üreticilik ile karakterize edilen ulusal bir kültürün teşvik edilmesi.

⇒ Kültür ve Din Durumu

▪ Kültürel Göstergeler

2014 İsrail saldırılarının etkileri

296 mescid 3 kilise ve 222 sivil toplum kuruluşu tahrip edildi ve zarara uğradı.

No	Madde/Bölge ⁽³⁷⁾	Gazze Şeridi ⁽²⁸⁾	Batı Şeria ⁽²⁹⁾	Batı Şeria ve Gazze
1	Çalışan kültür merkezleri sayısı	80	545	625
2	Çalışan müze sayısı	5	27	32
3	Çalışan tiyatro sayısı	3	12	15
4	Çalışan sinema salonu sayısı	0	4	4
5	Kültür merkezlerinin düzenledikleri kültürel etkinlikleri sayısı	1.160	7.840	9.000
6	Kültürel etkinliklere katılanların sayısı	88.000	427.000	515.000
7	Gösterilen tiyatroları izleyenlerin sayısı	12.950		
8	Müzeleri ziyaret edenlerin sayısı	56.000		
9	Yerel Gazete Sayısı	2		
10	Radyo İstasyonu Sayısı	25		
11	Televizyon İstasyonu Sayısı	1		

▪ Diyanet İşleri Göstergeleri

– Camiler ve Kiliseler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽³⁰⁾	Batı Şeria ⁽³⁾	Batı Şeria ve Gazze
1	Müslümanların oranı	%99,87	%97,11	%97,90
2	Hristiyanların oranı ⁽³¹⁾	%0,125	%1,35	%1
3	Mescid(Cami) sayısı	1.078	2.102	3.180
4	Hali hazırda tahrip edilmiş şekilde olan mescid sayısı	37	0	37
5	İnşaatı tamamlanamamış yeni mescid sayısı	20	-	20

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽³⁰⁾	Batı Şeria ⁽³⁾	Batı Şeria ve Gazze
6	Geliştirilmeye ve onarıma ihtiyacı olan mescid sayısı	55	-	55
7	Kilise sayısı	3	159	162

– Kur'an-ı Kerim⁽³²⁾ (30)

No	Madde	Gazze
1	Kuşatma boyunca Kur'an ezberleme kamplarından Kur'an hafızlarının sayısı	170.000
2	Her yıl Kur'an-ı Kerim ezberleme sayısı	2.383
3	Senelik Kur'an tilavet icazeti alanların sayısı	476
4	Yıllık ortalama hafızlık talebesi sayısı	83.300
5	Senelik tecvid ve tilavet kurslarından mezun olanların sayısı	207.632
6	Hadis hafızları sayısı	2.462
7	Hadis-Sünnet Kursları Mezunlar	70.000

- Gazze halkının umre ibadeti yapmasına 4 yıldır müsaade edilmiyor.

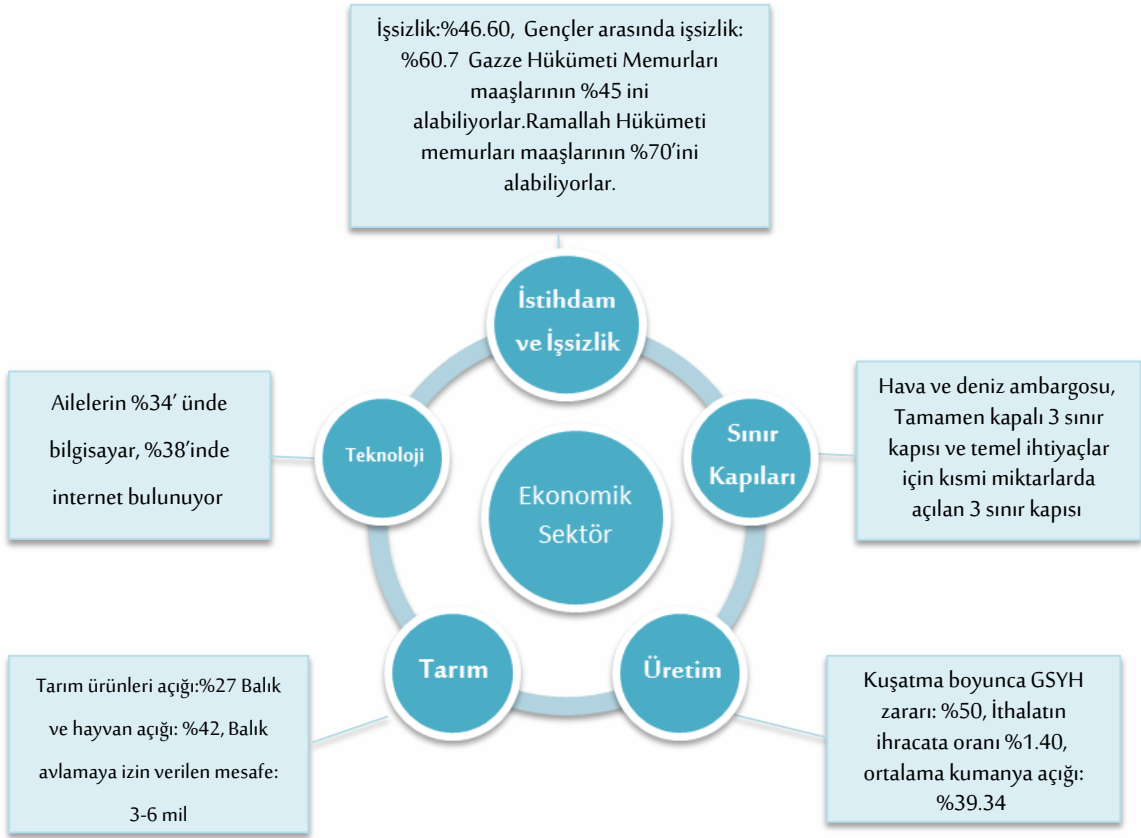
⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının kültürel ve dini işler alanında 2017 yılında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Camilerin inşası ve restorasyonu	10	Yardım vakfı inşası	3	Kültürel ve dini bilinçlendirme ve rehberlik	13
Kültür merkezinin donatılması	3				

⇒ Kültürel ve dini işler alanında gerekli en önemli alanlar

Yeniden imarın tamamlanması	Halk kütüphanelerinin kitaplar ve kaynaklarla geliştirilmesi ve güncellenmesi	Bilinçlendirme ve din eğitiminin yayılması
Mucit ve yetenekli kişilerin desteklenmesi ve sponsor olunması	Kültürel mirasın korunması ve bakımı	Davetçilere, hafızlık talebeleri ve hocalarına sponsorluk

Ekonomik Sektör

Gazze Şeridi ekonomisi son 20 yılda dünyanın en kötüsü olarak kabul ediliyor.

Dünya Bankası

➤ İstihdam ve İşsizlik

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (7): Bu sözleşmeye taraf devletler herkese adil ve elverişli şartlarda çalışma hakkı tanır . Madde (6): Sözleşmeye taraf devletlerin çalışma hakkını tam olarak gerçekleştirmek üzere alacağı tedbirler arasında, teknik ve mesleki rehberlik hizmetleri ile öğretim programları yapmak, bireyin temel siyasal ve ekonomik özgürlüklerini koruyan şartlar içinde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme ile tam ve üretken istihdamı sağlamak için gerekli politikaları ve yöntemleri uygulamak da yer alır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (8): Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik kalkınmayı sağlamak, tam ve üretici istihdamı ve insan onuruna yakışır işleri sağlamak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5): Bağımsız ve eşitlikçi bir ulusal ekonomi için daha güçlü temeller oluşturulması ve vatandaşlar için iyi istihdam olanakları sağlayacak ve üretkenliklerini geliştirecek sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması.

⇒ İstihdam ve İşsizlik Gerçeği

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (14)(12)	Batı Şeria (12)(14)	Filistin	İsrail İşgali (1)	Arap Dünyası (1)	Dünya (1)
1	İşgücüne katılım oranı	%45,2	%45,6	%45,4	%64	%49	%62
2	Genel işsizlik oranı	%46,6	%19	%29,2	%4,2	%13,7	%5,6
3	Gençler arasında işsizlik oranı	%60,7	%32	%45,5	%9,6	%30,85	%13,78
4	Ortalama günlük ücret(dolar)	11\$	27,5\$	27,5\$		28\$	8.37\$
5	Çocuk işçiliği ⁽¹⁴⁾	%2	%6,3	%4			
6	Mülteci kamplarındaki işsizlik ⁽³⁾	%58,2	%27,17	%33,3			
7	Serbest çalışanların toplam çalışanlara oranı ⁽¹⁴⁾	%14	%24,1	%19,05			
8	Özel sektörde asgari ücretin altında bir ücretle (414 dolar) istihdam edilenler ve ücretlerinin dolar bazında oranı ⁽¹⁴⁾	%83	%17,9	%38,2			
9	Dolar bazında günlük ücret ortalaması	16,2\$	28,2\$	32,8\$			
10	Gönüllü işçilik ⁽⁵⁸⁾	%1,7'	%1,2'	%1,4'			

Yeşil hat sınırları içinde çalışanların ücret ortalaması 66,65 dolar. Ortalama ücret 65,95 dolar

▪ Karşılaştırmalı Ana Gösterge

– Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdamın Dağılımı⁽⁵⁵⁾

No	Madde (Tesisler)	Tesislerde çalışanların sayısı	Yüzdelerik değer
1	Tarım, balıkçılık, ormancılık	14.066	%5,1
2	Madencilik, taşocakçılığı ve imalat	17.927	%6,5
3	Yapı ve inşaat	15.445	%5,6
4	Ticaret, lokantalar ve oteller	58.470	%21,2
5	Taşımacılık, haberleşme, depolama	21.788	%7,9
6	Eğitim	33.096	%12
7	Sağlık	14.342	%5,2
8	Diğer hizmetler ve branşlar	100.667	%36,5

■ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırıları'nın Etkileri	Saldırıdan hemen sonra, işsizlik oranının % 45'e, gençler arasında işsizlik oranının % 70'e ulaştığı keskin bir artış oldu.
--------------------------------------	---

– Toplumun İstihdam Göstergesi

No	Madde/Bölge	Adet	Oran
1	(Ramallah Hükümetinin) Gazze'deki memurları	62.000	%34,84
2	Gazze Hükümeti memurları	42.000	%23,60
3	Özel sektör görevlileri	62.355	%35
4	Sivil toplum kuruluşları çalışanları	11.623	%6,56
5	Toplam	177.978	%100

– İstihdam ve İşsizlik Göstergesi

No	Madde/Bölge	Erkek	Kadın	Değer
1	İşgücüne Katılım	%69,6'	%22'	%46,1
2	Genel işsizlik oranı	%22,3	%47,4	%46,6
3	Gençler arasında işsizlik oranı	%35,5	%79,5	%60,7
4	Çocuk İşçiler	%3,6	%0,15	%1,9

Gazze hükümeti memurları, 2017 yılında maaşlarının % 45'ini almıştır. Ramallah hükümeti Gazze'deki kendi memurlarının maaşlarını %30 oranında kesmiştir.

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında istihdam ve işsizlik alanında gerçekleştirdiği icraatlar

Proje	Faydalanıcı sayısı	Proje	Faydalanıcı sayısı	Proje	Faydalanıcı sayısı
Sözleşmeli personel istihdamı	2958	Küçük projeler	870	Eğitim	57

⇒ İstihdam ve işsizlik alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları

Küçük ve orta projeler	Girişimcilik	Uzaktan iş	İşgücü piyasasındaki ihtiyaçlarla eğitim arasında irtibat kurma	Yeni iş fırsatlarında teknolojinin kullanımı
Girişim hızlandırıcı ve kuluçka merkezleri	Sözleşmeli personel istihdamı	Mesleki ve teknik eğitim		

➤ Sınır Kapıları

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ	Madde (13): Herkesin bir devletin toprakları üzerinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkı vardır. Herkes, kendi ülkesi de dahil olmak üzere, herhangi bir ülkeden ayrılmak ve ülkesine yeniden dönmek hakkına sahiptir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (17): Sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığın uygulama araçlarını güçlendirmek ve küresel ortaklığı yeniden canlandırmak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.1): Ulaşım ve yol ağları sistemi, uluslararası standartlara göre daha güvenli ve etkili olmalı, Arap ve uluslararası ağa entegre olmalıdır.

⇒ Sınır Kapılarının Durumu

Gazze Şeridi Kara Sınır Kapılarının 2017 yılındaki Durumu

No	Madde/Bölge	Kerem Salim ⁽³³⁾	Beyt Hanun(Erez) ⁽³³⁾	Refah ⁽³³⁾	Karni (Mintar)	Kissufim (Avde)	Najal (Şecaiyye)
1	İthal edilen toplam konteyner	115.741					
2	İhraç edilen toplam konteyner	1.630					
3	Çıkış yapan kişi sayısı	-	10.286				
4	Geri gönderilen veya reddedilen sayısı	-	206				
5	Giriş yapan kişi sayısı	-	9.853				
6	Araç sayısı	2,676					
7	Yakıt miktarı	309.084.000 litre					
8	Ocak gazı miktarı	63.723 ton					
9	Aylık ortalama kapanma günleri	%41,6	%17,26	%92	2011 yılından beri kapalı	2008/9 yılından beri kapalı	2007 yılından beri kapalı

▪ Hava ve Deniz Sınır Kapılarının Durumu

Uluslararası Gazze Havalimanı	Havalimanı tamamen tahrip edilmiş ve Gazze, Oslo anlaşmasına açık bir şekilde aykırı davranılarak hava ambargosu altında kalmıştır.
Gazze Deniz Limanı	Gazze deniz limanı inşaatı tamamlanmadı ve Oslo anlaşmasına açık bir şekilde aykırı davranılarak Gazze deniz ambargosu altında kaldı. Uluslararası bütün yardım gemilerinin 1/12/2008 tarihinden itibaren Gazze'ye ulaşması engellendi ve balıkçıların 3-6 milden fazla denize açılması da yasaklandı.

2014 İsrail Saldırıların Etkileri

Sınır kapıları zarar gördü ve vaziyetleri kötüleşti.

▪ Gazze'de ihtiyaç duyulan ve içeri giren temel yapı malzemeleri karşılaştırması⁽⁴¹⁾

No	Tür/Ton	Gelen Miktarı	Toplam İhtiyaçlar	Kalan İhtiyaç Miktarı	Kapsama Oranı
1	Çakıl	2.445.417	36.000.000	33.554.583	%6,8
2	Demir	113.967	6.000.000	5.886.033	%1,9
3	Çimento	677.189	18.000.000	17.322.811	%3,8

- Yıllık yapı malzemesi açığı oranı en az %90

⇒ Derneklerin ve bazı yardım kuruluşlarının 2017 yılında sınır kapıları alanında gerçekleştirdikleri en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Baskı ve yardımlaşma	Pek çok	Kuşatmanın kırılması için gemiler gönderilmesi	0	Kuşatmanın kırılması için kafileler gönderilmesi	1

⇒ Sınır kapıları alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları

Gazze sahilindeki gaz sahasının geliştirilmesi	Uluslararası Gazze Havalimanının inşa edilmesi	Gazze Deniz Limanının inşa edilmesi	Kuşatmanın kırılması için gemi ve kafileler gönderilmesi
Kara Sınır Kapılarının onarılması ve geliştirilmesi	Mısır ile özgür bir ticaret bölgesinin kurulması		Kuşatmanın kırılması için baskı yapılması ve yardımlaşma

➤ Hizmet ve Emtia Ürünleri

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (6.2): Sözleşmeye taraf devletlerin çalışma hakkını tam olarak gerçekleştirmek üzere alacağı tedbirler arasında, teknik ve mesleki rehberlik hizmetleri ile öğretim programları yapmak, bireyin temel siyasal ve ekonomik özgürlüklerini koruyan şartlar içinde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme ile tam ve üretken istihdamı sağlamak için gerekli politikaları ve yöntemleri uygulamak da yer alır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (12): Sürdürülebilir tüketimi ve üretimi sağlamak
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5): Vatandaşlara iyi bir istihdam imkânı sağlayacak ve verimliliklerini artıracak sürdürülebilir kalkınmayı sağlayan bağımsız ve adil bir ulusal ekonomi için daha güçlü temeller oluşturulması.

⇒ Hizmet ve Emtia Ürünleri Durumu

▪ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽³⁵⁾	Batı Şeria ⁽¹⁾	Batı Şeria ve Gazze	İsrail İşgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	Dolar bazında kişi başına düşen yıllık GSYİH ⁽³⁵⁾	1.030	5.080	3.055	35.770'	27.180	16.215
3	Tarım Ürünleri (milyon dolar) ⁽³⁾	45.6	146.4	192	-	0.373	-
4	Sanayi Ürünleri (milyon dolar) ⁽³⁾	209	671	880			
5	İnşaat Ürünleri(milyon dolar) ⁽³⁾	121.6	390.4	512			
6	Hizmet Ürünleri(milyon dolar) ⁽³⁾	1.151,4	3.696,6	4.848			
	Ekonomik büyüme oranı ⁽³⁷⁾	%3,7	%2,5	%3,10	%2,51'	-	%2,69
7	İhracatın değeri (milyon dolar) ⁽³⁾	37	486.2	488.7	-		
8	İthalatın değeri (milyon dolar) ⁽³⁾	2300	4.147,46	4.745,36	-		

Gazze Şeridi'ndeki yüksek oranlı artış, uzun bir ara verdikten sonra İsrail tarafından imha edilenlerin yeniden inşası için sınırlı faaliyetlerden kaynaklanmaktadır

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

2014 İsrail Saldırılarının Etkileri	297 sanayi kuruluşu tamamen 693 kuruluş ise kısmen zarar gördü.1255 hizmet kuruluşu tamamen tahrip edildi ve 2928 kuruluş ise kısmen zarar gördü.
--	---

▪ Üretim Sektörü Bütün Göstergeleri

No	Madde/Bölge	Değer
1	Gazze Şeridi GSYİH'sının Filistin GSYİH'ına katkı oranı ⁽²³⁾	%20,7'
2	Farklı amaçlarla kullanılacağı gerekçesiyle İsrail tarafından girişi yasaklanan emtia ⁽³⁴⁾⁽⁴⁸⁾	500
3	Kuşatma başından beri GSYİH da yaşanan hasar hacmi ⁽²³⁾	%50'
4	Ortalama ihracat hacminin kuşatma öncesine göre oranı ⁽²³⁾	%35'
5	İhracatın ithalata göre oranı ⁽³⁵⁾	%1.4
6	Tüketimin giren malzemeye oranı ⁽²³⁾	%137'
7	Karşılıksız çek sayısı ⁽³⁵⁾	112 milyon dolar

– Üretim Sektörü 2017 yılı seçilmiş göstergeleri⁽³⁸⁾

Sektörel Etkinlik	Kurum Sayısı	Sınıflandırma	Çalışan Sayısı Oranı	İşçilerin Tazminatları Oranı	Ortalama Tüketim Oranı	Üretim Oranı	KDV Oranı	Kar Marjı Oranı
İç Ticaret Etkinliği	24,833'	Ticari Tesis	19'	11'	14'	24'	28'	35'
Sanayi Etkinliği	5,613'	Endüstriyel Tesis	9'	17'	17'	14'	13'	12'
Ulaşım ve Taşıma Etkinliği	82,981'	Arabalar	16'	6'	13'	9'	8'	8'
Taahhüt Etkinliği	2,532'	Taahhüt Şirketi	9'	13'	15'	14'	13'	13'
Tarım Etkinliği	.....	Faydalanılan Dönüm Alanı	23'	10'	25'	11'	5'	3'
Hizmet Etkinliği	9,022'	Kurum	24'	43'	17'	28'	33'	29'
Toplam			100	100	100	100	100	100

– Gazze Şeridi Kumanya Raporu Tablosu⁽³⁹⁾

No	Emtia Türleri	Açık Oranı
1	Un	%20,20
2	Şeker	%21,10
3	Pirinç	%45,80
4	Zeytin yağı dışındaki bitkisel yağlar	%12,60
5	Bakliyatlar	%69,80
6	Yoğurt ve Peynir	%40,90
7	Kırmızı et ve donmuş kırmızı et	%87,80
8	Tavuk ve donmuş tavuk	%11,50
9	Hayvan yemi	%69,00
10	Çay/Nescafe/Süt Tozu	%52,10
11	Zeytin Yağı	%20,20
12	Taze ve Donmuş Balık	%21,10
13	Erzak Türlerinde Eksiklik ortalaması	%39,34

□

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında hizmet ve emtia ürünleri alanında yaptıkları icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet
Yatırım projeleri oluşturulması	12	Öncelikli gereçlerin sağlanması	16

⇒ Hizmet ve emtia ürünleri alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Yerli ürünlerin desteklenmesi ve kalitesinin artırılması	Yatırım fırsatları bulunması için etüdler hazırlanması	Mısır ile özgür bir ticari bölge oluşturulması	
Binaların yeniden imarının ve tazmin edilmesinin tamamlanması	Küçük, orta ve büyük projeler	Sürdürülebilir ve Yeşil Ekonomi	Sanayi bölgesi kurulması

➤ Tarım

İNSAN HAKLARI KONSEYİ YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Madde (4.2): Çiftçiler ve aileleri, topraklarında çalışma, tarımsal üretim, hayvancılık, avcılık yapma, hasat etme ve bölgelerinde balık avlama hakkına sahiptir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (2): Açlığı bitirmek, gıda güvenliğini sağlamak, beslenme imkânlarını geliştirmek ve sürdürülebilir tarımı desteklemek.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5): Bağımsız ve eşitlikçi bir ulusal ekonomi için daha güçlü üsler kurmak ve vatandaşlar için iyi işler sağlayacak ve üretkenliklerini artırıcı sürdürülebilir kalkınma sağlamak.

⇒ Tarım Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽³⁾⁽⁹⁾	Batı Şeria ⁽³⁾	Batı Şeria ve Gazze ⁽³⁾	İsrail İşgali ⁽¹⁾	Arap Dünyası ⁽¹⁾	Dünya ⁽¹⁾
1	Ekili arazi oranı ⁽¹⁾⁽³⁾	88'	843'	931'	5.339'	4.796.187'	48.626.474'
2	Tarımsal işletmeler ⁽⁹⁾	6.501'	25.676'	32.177'	627.000'		
3	Hayvancılık ⁽⁹⁾	3.598 [^]	8.569 [^]	12.167 [^]			
4	Tarım makineleri ve ekipmanları ⁽⁹⁾⁽⁴⁰⁾	5.390	19.100 [^]	24.490 [^]			
5	Balık(Ton) ⁽¹⁵⁾	3.226.416'					
6	Tarım sektöründe çalışanların oranı ⁽⁴⁰⁾	%8,6 [^]	%11,1 [^]	%10,4 [^]	%1,1'	%24,16'	%29,52
7	İsrail tarafından uygulanan tampon bölge ve bypass yolları nedeniyle kesilen tarım arazisinin yüzdesi(dönüm) ⁽⁴¹⁾	7.300'	1.920.000'	1.927.300'			

– Önemli yerel göstergeler: Stratejik ihtiyacı öngören en önemli göstergeler:

Madde	Değer	
1	Toplam ekili alan /dönüm ⁽⁴³⁾	'205.048
2	Ağaçlarla ekili alan/ dönüm ⁽⁴³⁾	'79.685
3	Sebze ekili alan /dönüm ⁽⁴³⁾	'58.358
4	Tarla mahsulleriyle ekili alan/dönüm ⁽⁴³⁾	'59.857
5	Traktör ⁽⁴⁴⁾	[^] 20
6	Su Tankı ⁽⁴⁴⁾	[^] 4.429
7	Süt tankeri ⁽⁴⁴⁾	[^] 172
8	Süt sağma makinesi ⁽⁴⁴⁾	[^] 276
9	Bal süzme makinesi ⁽⁴⁴⁾	[^] 106
10	Süt çalkalayıcı ⁽⁴⁴⁾	[^] 387
11	Ekili arazi ürünleri(ton) ⁽⁴³⁾	'478.527
12	Ekili arazi ürünleri değeri/dolar ⁽⁴³⁾	'235.861.625
13	Sürekli ekili arazilerden kişi başına düşen pay (m ²) ⁽⁴³⁾	'95,36

▪ Tarımda kendine yetme göstergeleri⁽⁴⁵⁾

No	Madde	Yeterlilik Oranı
1	Sebze(yeşillik)	%90
2	Meyve	%45
3	Zeytin	%85
4	Beyaz Et	%88,5
5	Kırmızı Et	%12,2
6	Taze Balık	%25

2014 İsrail saldırıları etkileri

Tarım arazilerinin %30 u zarar gördü, tarım ve balık avı altyapı ve yollarında zarar ortaya çıktı.

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında tarım alanında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Tarımsal sulama havuzları inşaatı	1	Alt yapı ve sulama şebekelerinin iyileştirilmesi	3	Hayvan ve hayvan besleme gereçleri tedariki	3
Tarım makineleri ve ekipmanları	6	Böceklerle mücadele ve ilaçlama	1	Fidanlar	4
Balıkçı barınaklarının onarımı ve inşaatı	2	Mezbaha kurulması	0	Balıklar için üreme alanı oluşturulması	1

⇒ Tarım alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Rehberlik,araştırma ve tarım okulları	Promosyon fiyatlarla tarım makineleri ve ekipmanları	Tarımsal ilaç ve gübre tedarik edilmesi
Hayvansal üretim ekonomisi hazırlanması	Balık avlama ekipmanlarının onarılması	Balıkçı limanlarının geliştirilmesi
Hastalıklara direnç ve üretimin çoğalması için hayvan ve bitki türlerinin geliştirilmesi	Böceklerle mücadele edilmesi	Organik gübre endüstrisi

Teknoloji

İNSAN HAKLARI KONSEYİ YÜKSEK KOMISERLIĞI OFISI	Madde (19): Devletler, iletişimle ilgili risklerin uygun değerlendirilmesi, yönetimi, azaltılması ve bilinçli karar verme süreçlerinde bireyleri desteklemek için yeni iletişim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili kamuoyu bilincini geliştirmelidir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (9): Dayanıklı altyapı inşa etmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı sanayileşmeyi ve yeni buluşları teşvik etmek.
MİLLİ HEDEFLER	Amaç (6.3.7): E-Devletin gelişimini iyileştirmek için bilgi teknolojilerinin geliştirilmesi.

⇒ Teknoloji Durumu

▪ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ^{(49) (3)}	Batı Şeria ⁽⁴⁹⁾	Batı Şeria ve Gazze ^{(49) (3)}	İsrail işgali (1)	Arap Dünyası (1)	Dünya ⁽¹⁾
1	Bilgisayarlı olan aile oranı	%34	%48,9	%43,1	%83,5		% 92,0
2	Bilgisayar kullanan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	%60,4	%62	%61,4			
3	İnterneti bulunan ev oranı	%38	%60,6	%51,7	%78,9'		%44,0
4	İnternet kullanan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	%52,2'	%54,5'	%53,7'	%77,4'	%44,3'	%43,99
5	Elektronik postası olan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	%70,1'	%74,1'	%72,6'			
6	Cep telefonu hattı olan aile oranı	%97,6'	%97,9'	%97,8'			
7	Sabit telefon hattı olan aile oranı	%33,5'	%43,0'	%39,8'			
8	Telefonu olan aile oranı	%94,7'	%98,3'	%97,1'			

▪ Gazze Şeridindeki Kuruluşların Teknoloji Kullanma Göstergesi⁽³⁾⁽⁴⁶⁾

No	Madde	Gazze Şeridi	Batı Şeria	FİLİSTİN
1	Bilgisayar kullanan kurum oranı	'40.8	'49.6	'47
2	İnternet kullanan kurum oranı	'34	'41.3	'39.2
3	e-ticaret işlemlerini kullanan kurum oranı	'12	'10.8	'11.2
4	Web sayfası olan kurum oranı	'3.7	'5.2	'4.8
5	İnternet kullanan personel sayısı(100 kişi)	'25	'48	'42.9
6	Teknoloji ve iletişim uzmanı çalışan sayısı(100 kişi)	'56	'51	'52

▪ Gazze Şeridi'nde araştırma ve geliştirme ilerlemesi göstergesi⁽⁴⁶⁾⁽³⁾

No	Madde	Gazze Şeridi
1	Araştırma ve geliştirme(ar-ge) personeli sayısı	'8.715
2	Tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısı	'5.162
3	Ar-Ge de görevli araştırmacı sayısı	'4.533
4	Ar-Ge de görevli erkek araştırmacı sayısı	'3.510
5	Ar-Ge de görevli kadın araştırmacı sayısı	'1.023
6	Ar-Ge de görevli tam zamanlı araştırmacı sayısı	'2.492
7	Ar-Ge de görevli tam zamanlı araştırmacı sayısı(milyon kişide)	'566
8	Ar-ge'ye ayrılan yapılan harcama (milyon dolar)	'61.4
9	Tam zamanlı çalışan Ar-Ge personeline yapılan harcama(bin dolar)	24.6

2014 İsrail saldırılarının etkileri

Sabit hat şebekeleri zarar gördü, güç kaynağından yoksun 225 istasyon çöktü ve 14 istasyon tahrip edildi.

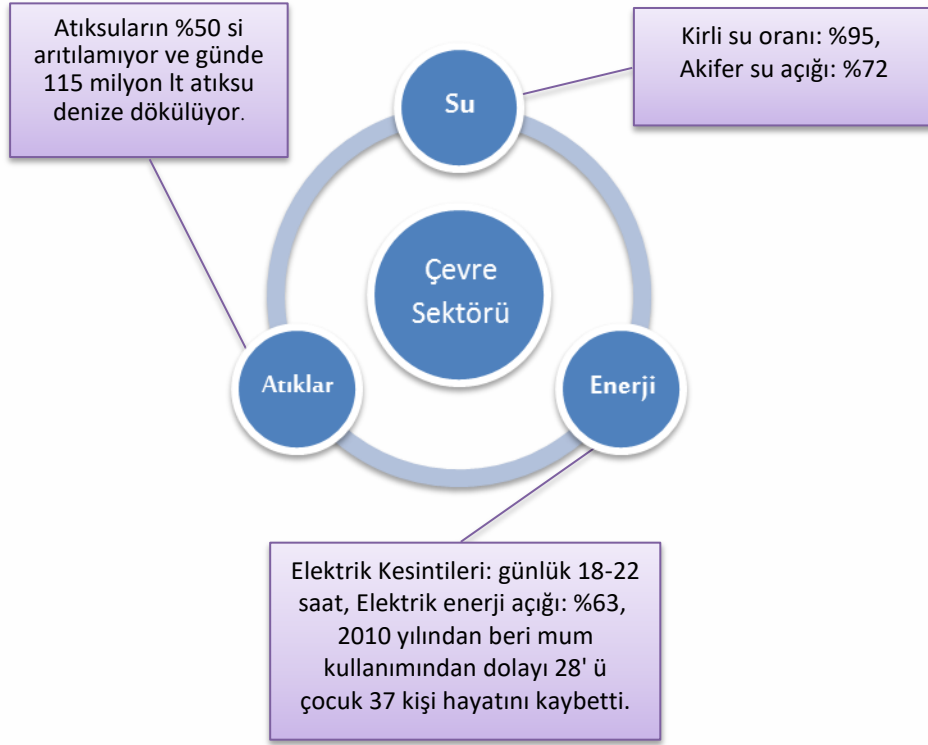
⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında teknoloji alanında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet
Teknik eğitim araçları ve bilgisayarların tedarik edilmesi	10	İnsani kuruluşlara bilgisayarlar ve teknik araçlar tedarik edilmesi	24

⇒ Teknoloji alanındaki gerekli müdahale alanları

Elektronik kuruluşların geliştirilmesi	Elektronik hükümet projelerinin desteklenmesi	İş fırsatları sağlanmasında teknolojiyen faydalanılması
Teknik eğitim	Teknolojiye ulaşımın artırılması	Bilimsel araştırmaların milli kalkınmayla irtibatlandırılması

Çevre Sektörü

Gazze Şeridi'nde üç yıl içinde tamamen çökme tehdidi altında olan yer altı su deposunun çökmesini önlemek için zamanla yarışıyoruz. Rezervuarın çökmesi durumunda dünya 2 milyon Filistinli'ye barınak bulmaya zorlanacaktır.

Mazen Ghoneim - Filistin Su Otoritesi Başkanı 5/2017

➤ Su

SU VE SAĞLIK PROTOKOLÜ - 1992 AVRUPA KONVANSİYONU	Taraflar içme suyu ve sanitasyona erişim sağlamak ve içme suyu kaynağı olarak kullanılan su kaynaklarını kirlilikten korumak için uygun önlemleri alacaktır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (6): Herkes için suya ve kanalizasyon şebekesine erişim hizmetini garanti altına almak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.3): Filistin su ve sanitasyon sektörü daha organize olmalı ve vatandaşların su haklarını güvence altına alabilmelidir ve tüm kullanımların eşit dağılımını sağlamalıdır.

⇒ Su Durumu

▪ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Batı Şeria ve Gazze
1	Günlük kişi başı pay (litre/kişi/gün) ⁽³⁾⁽¹²⁾	80	82,3	81,2
2	Su kirliliği oranı ⁽⁴⁷⁾	%95'		
3	Klorid oranı(mg/ltr) ⁽⁴⁷⁾	1.000'		
4	Yeraltı rezervlerinde nitrat oranı(mg/ltr) ⁽⁴⁷⁾	200-250'		
5	Su kuyuları sayısı ⁽⁴⁷⁾	10.000'		
6	Tahrip edilmiş vaziyette olan kuyular ⁽⁴⁷⁾	800'		
7	Su kayıpları (milyon m ³) ⁽³⁾	35,5	34,7	70,2

▪ Su Alanında Yerel Göstergeler

2014 İsrail saldırılarının etkileri	16 genel su sarnıcı ve çok sayıda kuyu zarar gördü,48.6 km su şebekesi ve 17.5 km atıksu şebekesi tahrip edildi.
--	--

– Su Bütçesi ⁽⁴⁷⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Su ihtiyacı (milyon küp)	250
2	Akiferi besleyen yağmur sularının ortalama miktarı	70'
3	Akifer su açığı	%72
4	İsrail işgal şirketlerinden ithal edilen su miktarı	10,1
5	Arıtma tesislerinden elde edilen su miktarı	3,9

– Ailelerin Atıksuyu Bertaraf Etme Araçları ⁽³⁾

No	Madde/Bölge	Oran
1	Kanalizasyon şebekesi	%88,6
2	Sızdırmalı foseptik çukuru	% 8,6
3	Sızdırmaz foseptik çukuru	%2,8

– Atıksu alanında başlıca problemler⁽⁴⁷⁾

No	Madde/Bölge	Oran
1	Kanalizasyon şebekesinin bulunmaması	%16,5'
2	Eski şebeke	%10,00'
3	Hizmet gitmeyen bölgeler	%10,00'
4	Arıtma tesislerinin yetersizliği	%60,00'
5	Diğer	%3,5'

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında su alanında gerçekleştirdiği en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Su kuyusu inşası	33	Su havuzları	2	Su şebekeleri birimlerinin onarımı	5
Yağmur suyu filtrasyonu	2	Su arıtma birimleri	15	Kanalizasyon sularını arıtma birimi	1
Su dağıtım sistemi	2	Su depoları sağlanması	10		

⇒ Su alanında yapılması gereken en önemli müdahale alanları

Atık su ve su şebekeleri için altyapının hazırlanmasının tamamlanması	Yağmur sularının toplanması ve yeraltı sularının beslenmesi	Kuzey ve güney arasında su taşıma hattı	Su arıtma tesisleri
		Atıksu arıtma tesisleri	Deniz suyunu arıtma

➤ Enerji

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER - İNSAN HAKLARI YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Doğal kaynaklar üzerinde kalıcı egemenlik: Halkın ve ulusların doğal serveti ve kaynakları üzerinde kalıcı egemenlik hakkı, ulusal kalkınmaları ve ilgili devletin refahı adına uygulanmalıdır.
2030 KÜRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (7): Herkese modern, güvenilir ve sürdürülebilir enerji hizmetleri için uygun maliyetli erişim sağlanması.
MILLİ HEDEFLER	Hedef (2.8): Tüketicilere uygun fiyatlarla ve uluslararası standartlara uygun teknik ve çevresel şartnamelerle yeterli miktarda enerji temin edilmiştir.

⇒ Enerji Durumu

▪ Gazze Şeridi Yerel Göstergeleri⁽⁴⁹⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Elektrik enerjisi ihtiyacı (mW) ⁽⁴⁹⁾	550'
2	Mevcut ortalama elektrik enerjisi ⁽⁴⁹⁾	145'
3	Elektrik enerjisi açığı (mW) ⁽⁴⁹⁾	405'
4	Gazze elektrik santrali için aylık yakıt ihtiyacı (milyon lt) ⁽⁴⁹⁾	18'
5	Aylık ortalama ithal yakıt (milyon lt) ⁽⁴⁹⁾	4,5
6	Yakıt açığı (milyon lt)	13,5
7	Yıllık gaz ihtiyacı(ton) ⁽⁵⁰⁾	126.000
8	Yıllık ithal edilen gaz (ton) ⁽⁵⁰⁾	63.723
8	Yıllık gaz açığı ⁽⁵⁰⁾	%49,43

▪ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Ailelerin enerji tüketim oranı	Gazze ⁽³⁾	Batı Şeria ⁽³⁾	Batı Şeria ve Gazze ⁽³⁾
1	Elektrik(kW-saat) ⁽⁴⁹⁾	287	328	306
2	Sıvılaştırılmış petrol gazı(kg)	14	26	22
3	Gaz(lt)	12	28	21
4	Benzin(lt)	42	115	95
5	Solar (lt)	69	160	149
6	Güneş enerjisi su ısıtıcısı olan aileler	%43,8'	%63,1'	%56,5'

Elektrik krizinin etkileri	Günde 18-22 saat elektrik kesintisi nedeniyle 2010 yılından beri mum kullanımı 27 çocuğun da aralarında bulunduğu 37 kişinin ölümüne sebep oldu.
2014 İsrail saldırılarının etkileri	Gazze elektrik santrallerinin imha edilmesi. Şebekenin, kuzeydeki Gazze alt istasyonunun ve enerji iletim altyapısının bozulması.

– 2017 yılı boyunca mevcut petrol miktarları⁽⁴⁹⁾⁽⁵⁰⁾

No	Tür/lt	Alınan miktarlar	Toplam ihtiyaç	Açık miktarı	Oran
1	Benzin	51.904.232	78.445.113'	26.540.881	%66,17
2	Solar	165.406.369	156.890.226'	-8.516.143	%105,43
3	Gazyağı	150.000	1.307.419'	1.157.419	%11,47
4	Gaz/Ton	66.045	98.056'	32.011	%67,35
5	Endüstriyel Solar	672.730	199.371.744'	198.699.014	%0,34
6	Ortalama	61.088.530	87.222.512'	26.133.982	%70,04

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında enerji alanında gerçekleştirdiği icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Güvenli aydınlatma	50	Güneş enerjisi	11	Jeneratör tedariki	3

⇒ Enerji alanındaki gerekli en önemli müdahale alanları

Elektrik şebekesinin onarılması	Elektrik üretim santrallerinin onarılması ve geliştirilmesi	Gazze sahilinde gaz sahasının geliştirilmesi
Mısır tarafından 220 kV'lik Ortak Hat ile bağlantı kurmak	161kV'lik elektrik hattı ile İsrail üzerinden bağlantı kurma	Elektrik santralini çalıştırmak için gaz hattı
Elektrik krizinin çözümünü savunma ve yardımlaşma	Güvenli aydınlatma	Güneş enerjisi
		Alternatif enerji kaynakları üretimi

➤ Atıklar

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇEVRE KONFERANSI 1979	Madde (1): Bir kimsenin onurlu bir yaşam sürmesine imkân tanıyan nitelikli bir ortamda, onurlu yaşam koşullarına sahip olma temel hakkı vardır. İnsanlar, mevcut ve gelecek nesillerin yararına çevreyi korumak ve geliştirmek için kutsal bir sorumluluğa sahiptir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (6.1): 2030'a kadar kirliliği azaltarak, çöp boşaltmayı ortadan kaldırarak, zararlı kimyasalların ve maddelerin salınımını en aza indirgeyerek, artırılmamış atık su oranını yarıya indirerek ve geri dönüşümü ve güvenli tekrar kullanımı küresel olarak ciddi ölçüde artırarak su kalitesinin yükseltilmesi.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (4.8): Daha az kirlenmiş bir Filistin ortamı, bir kültürel miras ve korunan ve daha sürdürülebilir bir şekilde yönetilen doğal bir çevre.

⇒ Atıkların Durumu

▪ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi
1.	Atıksuların vadiler ve tarımsal topraklara yönlendirilmesi ile bertarafı	(47 bin m ³)'
2.	Atık suların denize boşaltılması yoluyla bertarafı	(115 bin m ³)'
3.	Kuzey, Orta ve Güney Gazze'de sahil boyunca atıksu bertarafı	(102 bin m ³)'
4.	Sanayi ve evsel atığın rastgele atılması	(510 ton)'
5.	Petrol sızıntısı	Bilgi yok (güvenlik sebebiyle)
6.	Petrol sızıntısı kazaları	Bilgi yok (güvenlik sebebiyle)
7.	Pestisitler ve kimyasal gübrelerin yoğun kullanımı	Çok yüksek

Elektrik kesintileri atıksuların arıtılma işlemlerini %30 oranında gerilettiler ve denize dökülmesine sebep oldu.

▪ Önemli Yerel Göstergeler

– Katı evsel atık toplama tarafı⁽⁵¹⁾

No	Madde	Değer
1	Yerel otorite (katı atık meclisleri)	'%84
2	Atık toplama hizmeti yok	'%5
3	Yardım dairesi	'%11

▪ Katı Atıkların İşlenme Yolları⁽⁵¹⁾

No	Madde	Adet	Oran
1	Sivil kurullar tarafından rastgele bertarafı	410 ton/gün	%20'
2	Ferdler tarafından rastgele bertarafı	100 ton/gün	%5'
3	Elverişli çöplüklere gömülmesi	1.490 ton/gün	%75'

2014 İsrail saldırılarının etkileri 1.5 milyon ton enkaz, çok sayıda infilak etmemiş patlayıcılar bir yerde toplandı.

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2017 yılında atıklarla ilgili yaptıkları önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Atık su drenajı	5	Çöp konteynerleri sağlamak	5		

⇒ Atıklarla ilgili müdahale edilmesi gereken en önemli alanlar

Sıvı,katı ve tehlikeli atık yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi	Çöp konternerleri ve çöplükler	Nüfusun zararlı madde ve böceklere maruz kalmasını azaltma
Katı atıkların geri dönüşümü	Atık su arıtma tesisleri	Haşerelerle biyolojik mücadele
Katı atıklardan metan gazı üretimi	Gazze vadisinin ıslahı	Bilinçlendirme ve çevre eğitimi

Kaynakça

1. **Dünya Bankası.** Dünya Bankası Veritabanı 2017. <http://data.albankaldawli.org/indicator>
2. İçişleri Bakanlığı - Sivil Statüye Genel İdare. Nüfus 2017 Sivil Kayıt. Gazze. 2017..
3. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin İstatistik Kitabı 2017. Ramallah. 2017. <http://www.pcbs.gov.ps>
4. **Merkez İstatistik Bürosu.** Dünyadaki Arap Nüfusu 48. Arab 48 İnternet Sitesi 18 9, 2017. <https://www.arab48.com/>
5. **Sağlık Bakanlığı, 2016.** Sağlık Bakanlığı'nın 2016 Faaliyet Raporu. Ramallah. 2016. <http://www.moh.gov.ps>
6. **Filistin Eğitim Bakanlığı.** Milli Eğitim Bakanlığı Veri Formu 2017. Gazze. 2017.
7. **Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı.** Dünya İnsani Gelişme Raporu 2016. New York. 2016. <http://hdr.undp.org>
8. **Kalkınma ve Sosyal İşler Bakanlığı.** Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı'nın veri formu 2017. Gazze. 2017.
9. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin İstatistik Kitabı 2016. Ramallah. 2016. <http://www.pcbs.gov.ps>
10. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Engelli Kişiler Anketi 2011 Ramallah. 2011. <http://www.pcbs.gov.ps>
11. **Filistin Sağlık Bakanlığı.** Özel Tedavi Raporu Gazze Şeridi 2015. Gazze. 2016. <https://www.site.moh.ps>
12. **İnsan Hakları için "Koruma" Merkezi.** 2017 yılı için Gazze Şeridi'ndeki kuşatmanın etkileri üzerine rapor. [Http://hchr.ps](http://hchr.ps)
13. **Eğitim ve Yüksek Öğretim Bakanlığı.** 2017/2016 akademik yılı için Gazze Şeridi'nde Eğitim İstatistik Yıllığı. Gazze. 2016. <https://www.unrwa.org>
14. **Çalışma Bakanlığı.** Çalışma Verileri Formu 2017 Gazze. 2017.
15. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Rakamlar 2016 yılında Filistin. Ramallah. 2017. <http://www.pcbs.gov.ps>
16. **Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları Gözlemevi.** Gazze 100 bin saatlik izolasyon - Ocak 2017. Gazze. 2017. <http://euromedmonitor.org>
17. **Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016. Ramallah. 2014. <http://www.palestineconomy.ps>
18. **Filistin Ulusal Bilgi Merkezi - Wafa.** Şehitlerin sayısı istatistikleri. 2017. <http://www.wafainfo.ps>
19. **Mahkumlar ve Liberatörler Komitesi.** İsrail hapishanelerinde mahkum sayısı. Ramallah. 2016. <http://cda.gov.ps/>
20. **Sosyal İşler Bakanlığı.** Sosyal İşler Bakanlığı'nın gözünde yetim. Gazze. 2016. <http://www.mosa.gov.ps>
21. **Gallup.** Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da Yoksulluk. Washington. 2013. <http://www.gallup.com>.
22. **İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA).** İngilizce rapor planı. 2018-2020 <https://www.ochaopt.org/>
23. **Ulusal Ekonomi Bakanlığı.** Gazze Şeridi'ndeki insani ve ekonomik kriz. Gazze. 2016.
24. **Bayındırlık ve İskan Bakanlığı.** Gazze Şeridi'nde Konut Devleti Raporu, 2016. Gazze. 2017.
25. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin Bölgesinde Konut Projeksiyonları. Ramallah. 2016. <http://www.pcbs.gov.ps>
26. **Gazze Destek Derneği.** Yerleşim için uygun olmayan yoksul konutların bir araştırması. İstanbul. 2017.
27. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Yapı İzin İstatistikleri - 2016 Üçüncü Çeyrek. Ramallah, 2016.
28. **Kültür Bakanlığı.** Kültür Bakanlığı Veri Formu 2017 Gazze. 2017.
29. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** 2017'de Filistin'deki kültür kurumlarının gerçekliği. Ramallah. 2018.
30. **Vakıf ve Diyanet İşleri Bakanlığı.** 2017 yılı için Gazze Şeridi için Diyanet İşleri Bakanlığı'nın veri formu. Gazze. 2017.
31. **Kudüs ve Kutsal Yerlerin Desteklenmesi için İslami Hıristiyan Derneği.** Filistin'de Hıristiyanların yüzdesi. 2015. www.elquds.org
32. **Dar'ul Kur'an ve Sünnet.** Bakım istatistikleri ve yargı derslerinden mezun olanlar. Gazze. 2017. <http://daralquran.ps>.
33. **İçişleri ve Ulusal Güvenlik Bakanlığı.** Geçiş hareketinin izlenmesi. Gazze. 2017 AD. <http://www.moi.gov.ps>.
34. **Filistin İnsan Hakları Merkezi.** 2017'de Gazze Şeridi'ndeki Geçişlerin Durumu. Gazze. 2017. <http://pchrgaza.org>.
35. **Ulusal Ekonomi Bakanlığı.** Performans raporu. Gazze 0,2017.
36. **Yatırım ve Tarımsal Kalkınma için Arap Otoritesi.** 2017 AD. <https://www.aaaid.org/>
37. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin Ekonomik Performans Kitabı 2017. <http://www.pcbs.gov.ps>.

38. **Ulusal Ekonomi Bakanlığı.** Gazze Şeridi'nin ekonomik faaliyetleri, 2016. Gazze. 2016.
39. **Ulusal Ekonomi Bakanlığı.** Gazze Şeridi 2016 raporu. Gazze. 2016.
40. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Hayvancılık Anketi 2013. Ramallah. 2014. <http://www.pcbs.gov.ps/>.
41. **İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA).** İnsani İzleme Raporu 2010. Doğu Kudüs. 2010. <https://www.ochaopt.org/>
42. **Uygulamalı Araştırma Enstitüsü - Kudüs (ARIJ).** Çadırın altında elli yıl. Ramallah. 2015. <https://www.arij.org/>
43. **Tarım Bakanlığı.** 2016 yılı için Gazze Şeridi'nde tarım gerçekliğinin raporu. Gazze. 2016.
44. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** Filistin İstatistik Kitabı. Ramallah. 2013. <http://www.pcbs.gov.ps>.
45. **Tarım Bakanlığı.** 2017 yılı için Gazze Şeridi'nde tarım gerçekliğinin raporu. Gazze. 2017 AD.
46. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu.** BİT 2014 Hanehalkı Araştırması. Ramallah. 2015. <http://www.pcbs.gov.ps/>
47. **Su Otoritesi.** Gazze Şeridi 2017'de suyun gerçekliği. Gazze. 2017.
48. 2017 sektöründeki kuşatma, insani durumun kaldırılması için Halk Komitesi. Gazze. 2017. <http://www.freegaza.ps/>
- 49- **Enerji ve Doğal Kaynaklar Kurumu.** 2016 yılında Gazze Şeridi'nde enerji gerçekliğini rapor edin. Gazze. 2016.
50. **Genel Petrol Şirketi.** Ocak Gazı Gazze. 2017. <http://www.pmf.ps/15>
51. **Çevre Kalite Kurumu.** Gazze Şeridi Çevresel Durumu, 2016 Gazze. 2016.
52. **Sağlık Bakanlığı.** 2018'in başında Sağlık Bakanlığı'nın gerçekliği ve krizleri raporu. Gazze, 2018
53. **Filistin Sağlık Bakanlığı.** Yıllık Sağlık Raporu Filistin, 2015. Gazze. 2016. <http://moh.ps>
54. **Filistin Sağlık Bakanlığı.** 2017 için Sağlık Bilgi Formu. Gazze. 2017.
55. **Filistin Merkez İstatistik Bürosu,** İşgücü Anketi 2017. Ramallah. 2018. <http://www.pcbs.gov.ps/>
56. **Milli Eğitim Bakanlığı.** Gazze Şeridi Valiliklerinde Eğitim İstatistikleri, <http://www.mohe.ps/>

Yasal Kaynaklar

- Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserlik İnsan Hakları Dairesi.** Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi. İnsan Hakları Araçları 1966. [kaynak: 15, 2017.] <http://www.ohchr.org>
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi.** İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi. 1948. İnternet sitesi. [Tirnak tarihi: 15, 2017.] <http://www.ohchr.org>
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi.** Kırsal Alandaki Çiftçilerin ve Diğer İşçilerin Haklarına İlişkin Deklarasyon. 2013. Web sitesi. [Tirnak tarihi: 15, 2017.] <http://www.ohchr.org>
- UNESCO** □. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. 1992 Avrupa Sözleşmesi için Su ve Sağlık Protokolü. 1992 [Teklif tarihi: 15, 2017.] <http://www.echr.coe.int>
- Birleşmiş Milletler Çevre Programı.** Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı, 1979. 1979. İnternet Sitesi. [Tirnak tarihi: 15, 2017.] <http://www.un.org>.

Sürdürülebilir Hedefler ve Milli Hedefler Kaynakları

- Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016: Devlet kurma ve egemenliğin uygulanması. Ramallah: 2014. <http://www.palestineeconomy.ps>
- Birleşmiş Milletler.** Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030. İnternet Sitesi. 2015 [Teklif tarihi: 15, 2017]] <http://www.un.org/sustainabledevelopment>

Gerekli Müdahaleler:

- Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı Birleşmiş Milletler Ajansı,** İşgal Altındaki Filistin Bölgesi Acil Temyiz 2017 Umman: 2016 <https://www.unrwa.org>
- İşgal Altındaki Filistin Topraklarında Birleşmiş Milletler Ülke Takımı.** Gazze 2020'de yaşamak için uygun bir yer mi? <http://www.unsco.org>
- Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016: Devlet kurma ve egemenliğin uygulanması. Ramallah: 2014. <http://www.palestineeconomy.ps>
- Gazze Destek Derneği.** Gazze Şeridi 2017 için İnsani Müdahale Planı. İstanbul: 2017. <http://www.gazzedestek.org>
- İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA).** İnsani Müdahale Planı 2017. Kudüs: 2017. <https://www.ochaopt.org>
- Birleşmiş Milletler.** Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030. İnternet Sitesi. 2015 [Teklif tarihi: 15, 2017]] <http://www.un.org/sustainabledevelopment>
- İlgili bakanlıkların raporlarında belirtilen sektörel ihtiyaçlar, yukarıdaki kaynaklarda belirtilmiştir.

Semboller

* 2010-2011   v 2012   ^ 2013   ' 2014   ' 2015   ' 2016

G.D.D

GAZZE DESTEK DERNEĞİ

GAZZE DESTEK DERNEĞİ